

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 1, letnik 2020

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

Zelena dediščina Novega mesta

Nagrade in priznanje MONM za leto 2019

Urejanje priljubljenih sprehajalnih poti

0 naslovnici

Mačehe v prvem objemu pomladi.

KAZALO

3	Uvodnik	27	Pod Mehovskim gradom šola stoji
4	Županova kolumna	28	Drska izgublja rekreativne površine
5	Kronika občinskega sveta	30	Krajani se družijo na igrišču
6	Prispevki svetniških skupin	31	Park Log v KS Stopiče
11	Koronavirus: Potrebni sta odgovornost in potrpežljivost!	32	Gorjanski izviri kot družabno stičišče
12	Pred nadaljevanjem prenove mestnega jedra arheološko sondiranje	33	Iz Zavoda Novo mesto
13	Nagrade in priznanja MONM 2019	36	Kataster mestnih dreves
17	Urejanje priljubljenih sprehajalnih poti	37	Sistem izposoje koles GONM
18	Novi turistični karti	38	Sobotni dopoldnevi v starem mestnem jedru
19	Športno-rekreacijski park Češča vas z novo podobo	39	Praznik gorskega kolesarstva
20	Nadaljevanje prenove državne ceste v Šmihelu	40	Rudolfovanje
21	Novo kolesarske poti in peš povezave	42	100 let novomeške pomladi
22	Sistem souporabe avtomobilov	44	Ko osnovnošolec ne zmore niti prevala nazaj
23	Naša okolica je prava zakladnica znanja	46	Zaživela je nova sprehajalna pot
24	Kolaž fotografij	47	Križanka
26	Zelena Dolenjska		

> Jure Marolt

ZELENO JE PRIVILEGIJ

Zelene rože na mizi. Pogled skozi okno na zelenico na našem malem vrtu, ki se počasi prebuja iz zimskega spanca. Pogled skozi okno na igrišče, ki ga obdaja travnik. Vse spet postaja zeleno. Pomlad je moj najljubši letni čas. Ker se narava razbohoti, ker napoveduje toplejše in brezskrbnejše dni, ko so razne viroze in šolske obveznosti le še oddaljen spomin, ker so pred nami trije letni časi, ko bo občutno več svetlobe kot temačnih ur.

ni bilo večjih posledic. Ostalo pa je malo morje spominov, ki jih človek shrani nekje globoko v svoji podzavesti in jih potegne na plano takrat, ko jih najbolj potrebuje. Ko se mora opomniti, da niso stvari tiste, ki so največ vredne.

Glavni trg je zaprt za promet. Najlepša in največja dnevna soba brez zidov na Dolenjskem in verjetno tudi širše. Veselim se vseh uric, ki jih bomo spomladi preživeli tam. Ravno včeraj je moja 16-mesečna hči nerodno tekla gor in dol po kockah osrednjega novomeškega trga. Brez skrbi, ker ni bilo nikjer nobenih premikajočih ovir. Cel trg je bil njena igralnica na prostem.

Ko pomislim na otroške obiske pri babici, se najbolj spominjam tega, da smo z bratranci in sestričnimi poleti hodili do studenca, kjer smo se okrepčali z mrzlo vodo in se nato naprej podili po prostranih travnikih. Ne spomnim se, kaj smo počeli v hiši. Ko pomislim na svoje najstniške dni, se spominjam predvsem tega, da smo cele dneve preživeli na košarkarskih igriščih. Ko pomislim na svoje študentske dni, mi prvo pade na pamet stiskanje z izbranko svojega srca na klopcah v skritih kotičkih mesta. Sedaj pa je v ospredju predvsem obiskovanje in odkrivanje vseh otroških igrišč, ki jih naše mesto premore, družbo pa mi delata dve mali in navihani dekleti. Moj cikel življenja je torej neposredno povezan z naravo, svežim zrakom in igro. V tem brez težav najdem svojo srečo.

Zeleno je privilegij. Ni naključje, da je Mesečna romanca Federica Garcie Lorce neskončna pesnitev. »Zeleno, ki te ljubim zeleno.« Zeleno, ki nas osmišlja.

Zame je največji privilegij, da živimo v tako zelenem in čistem delu sveta. Ta privilegij imamo prepogosto za samoumevnega in ga ne cenimo dovolj, ampak to je že zgodba za kdaj drugič. Kvaliteto življenja enačim z vso neokrnjeno naravo, ki nas obdaja. Ko je glava polna, urnik prenatrpan ali preprosto rabim oddih, se sprehodim do enega od bližnjih gozdov. Morda grem na Marof, spet drugič se sprehodim po Župančičevem sprehajališču, ki ga objema reka Krka. Drevesa in voda me pomirjajo in v njih najdem moč za ukvarjanje z vsakodnevnimi banalnimi rečmi. To je privilegij Novega mesta. Da imamo vedno na doseg roke (in nog) košček prelepe narave, ki daje smisel ne le mestu, ampak tudi nam samim.

Kot študent sem vsak petek popoldne, ko sem bil že doma, izkoristil za to, da sem bral kakšno knjigo na klopci na Marofu. Za mnoge precej dolgočasno početje, zame pa ena najljubših tedenskih rutin. Obdajajo te mogočna drevesa, pogled na reko Krko in Kapitelj, nekje v ozadju se razprostirajo še mogočni Gorjanci, vse to pa so popestrili zvoki mestnega živalskega kraljestva. V kombinaciji z dobro knjigo (in mrzlim pivom poleti) je bilo to v danem trenutku vse, kar sem potreboval, da uspešno sklenem še en teden.

S krajem se poistovetiš tako, da v njem najdeš nekaj koticov, ki jih imaš čisto zase. Eden lepših spominov na otroštvo je tudi ta, da smo veliko plezali po drevesih. Pa smo tudi kdaj telebnili na tla, si odrgnili kolena in raztrgali kakšne hlače, a razen maminega nerganja doma

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Monika Gabrič Simon, Vanesa Dželadini, Sandra Boršič

NASLOVNICA

Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED

Meta Uhan, Danica Rangus

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Gregor Macedoni, župan

MAREC 2020

ISSN C508-4547

NOVOMEŠKA OBČINA KOT ZELENA DESTINACIJA

Gregor Macedoni, župan

Živimo v lepem naravnem okolju. Tako okolje smo prejeli od svojih predhodnikov in ni nujno, da bomo enako kvalitetno okolje prepustili svojim zanamcem. To, kar smo zadnjih 50 let imenovali z imenom »razvoj«, je v marsičem zelo obremenilo okolje. Mislim na velike količine odpadkov ter na onesnaževanje talnih voda z odplakami iz gospodinjstev, kmetijske proizvodnje in gospodarskih družb. Zrak obremenjujejo izpusti iz zastarelih kurišč, proizvodnih naprav in vozil. Dejstvo, da imata naše mesto in okolica veliko naravnih danosti, še ne pomeni, da se za nadaljnji razvoj ni treba truditi in boriti.

Na prvem mestu se je treba vedno znova zavedati, da je dostop do pristne narave (gozd, zelenice) velika, res velika vrednota. In v naši občini imamo tovrstno dosegljivost ne samo v okolici mesta, ampak je tudi v mestu skoraj vsaka točka oddaljena od neokrnjene narave največ nekaj 100 metrov. Dejstvo je, da lahko naredim v Novem mestu krožni sprehod, ki traja več kot 1 uro na način, da zelo majhen delež poti hodim po asfaltnih površinah. Take celostne kakovosti bivanja na celotni površini urbanega prostora ne ponuja nobeno drugo slovensko mesto. Povezanost sprehajalnih in kolesarskih poti bo z novimi tremi brvmi čez reko Krko v naslednjih dveh letih še večja. Prav tako bo z urejeno javno razsvetljavo na dveh pomembnih sprehajališčih dosegljivost gibanja v naravi še večja.

Okolica mesta nudi kvalitetne pohodniške destinacije, ki povezujejo naravno in kulturno dediščino. Trška gora, Machova in Rudolfova pot. Imamo več mestnih gozdov, ki se zajedajo proti samemu mestnemu jedru. Velika zelena rekreacijska površina so Gorjanci. Poleg planincev in pohodnikov v zadnjih letih vse bolj privlačijo navdušence za gorsko kolesarjenje.

Morda je od vseh naravnih danosti še najmanj izkoriščena izjemna reka Krka. Krka kot mirna reka nudi res izjemne možnosti za čolnarjenje in razne sodobne oblike, kot je supanje. V zadnjih letih se prebujajo vse več kopalnih lokacij. Kot opažam, imajo najmanj zadržkov za kopanje v naši reki mladi, ki niso obremenjeni s časi, ko je bila le-ta obremenjena z neprimerno očiščenimi izpusti velikih gospodarskih družb. Danes, ko imamo večji del občine pokrit s sistemi čiščenja odpadnih voda, je Krka primerna kopalna destinacija v celotni dolžini.

Stik z naravo pa omogoča tudi kakšna manjša parkovna javna površina s posameznim drevesom in klopco ali pa otroško igrišče. Spominjamo se časov, ko so se otroci podili po gozdu in travnikih. Danes je tovrstne igre manj, zato pa imamo urejena otroška igrišča, ki z raznovrstnimi igrali spodbujajo kreativno igro najmlajših. Veliko imamo tudi rekreativnih športnikov v vseh generacijah. Ne mislim samo na tekače in kolesarje, ki

so najmanj zahtevni glede športne infrastrukture. Veliko je rekreativnih športnikov, ki se podijo za žogo ali pa balinajo. Ob že pestri ponudbi pa se vsako leto zgradi kakšno novo športno igrišče ali balinišče.

Aktivno preživljanje časa zunaj, v naravi, ima vpliv na naš odnos do narave. Bolj jo cenimo in se zavedamo pomena njenega ohranjanja. Vpliva pa pozitivno tudi na naše zdravje. Ampak praviloma je vse, kar je dobro na daljši rok, težko, naporno. Lahko pa iz lastnih izkušenj povem, da so tovrstne odločitve težke samo na začetku, ko se je treba odločiti oz. zapustiti stanovanje. Ko smo zunaj na aktiven način, je svet lepši in prejšnjih dilem ni več.

Vidimo se na naših zelenih poteh in površinah!

Boštjan Purcelj

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

DECEMBER 2019–MAREC 2020

NOVA GENERACIJA ŠTIPENDISTOV

Decembrska seja občinskega sveta se je tradicionalno začela s predstavitvijo letošnje generacije občinskih štipendistov. Na seji so pogodbe o štipendiranju podpisali: atletinja Veronika Sadek, bodoči astrofizik Jon Judež, šahovski mojster Vid Dobrovoljc in bodoča profesorica matematike in fizike, ki se že lahko pohvali z dvema izdanima knjigama – Ana Šubic.

SPREJET PREDLOG OPPN ZA OBVOZNICO ŠMIHEL

Svetniki so v drugi obravnavi soglasno sprejeli predlog odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za obvoznico Šmihel, ki jo načrtujemo zaradi slabega stanja regionalne ceste in cestnega omrežja na širšem območju Šmihela. Z novo obvoznico se bo tranzitni promet umaknil s preobremenjenih cest v stanovanjskih soseskah Šmihel in Regrča vas, prometni tokovi na tem področju pa bodo urejeni tudi z načrtovanim krožiščem pod železniško progo Novo mesto–Metlika, s čimer bo urejen ustrezen dostop za Šolski center Novo mesto. Sprejeti podrobni prostorski načrt predvideva tudi ureditev ustreznih

lokalnih navezav, površin za pešce in kolesarje, pa tudi več kot 100 novih parkirnih prostorov. K boljši prometni varnosti širšega območja bo prispevala tudi ukinitvev dveh nivojskih železniških prehodov.

KOMUNALNO OPREMLJANJE OBČINE

Sprejeto strategijo komunalnega opremljanja občine je občinski svet nadgradil z operativnim programom opremljanja aglomeracij in pravilnikom o sofinanciranju malih komunalnih čistilnih naprav in hišnih črpališč. Operativni program v skladu z analizo aglomeracij predvideva vlaganja v gradnjo javne komunalne infrastrukture v 13 naseljih do leta 2025. Občani s področij, kjer se javna komunalna infrastruktura ne bo gradila, bodo pri nakupu malih čistilnih naprav upravičeni do subvencije v višini 200 evrov/1PE. Pri tem se upošteva maksimalna vrednost čistilne naprave, višina subvencije pa ne sme presežati 50 % izkazane vrednosti brez DDV. Upravičencem se za nakup in vgradnjo hišnega črpališča dodelijo finančna sredstva v višini 1.000 evrov, vendar največ 50 % izkazane vrednosti upravičenih stroškov nakupa in vgradnje brez DDV.

SREDSTVA ZA ZAVOD NOVO MESTO

Svetniki so potrdili tudi sklep, po katerem bo Mestna občina Novo mesto 50.000 evrov proračunskih sredstev namenila Zavodu Novo mesto za delno odpravljanje izgube iz leta 2018. Zavod Novo mesto sicer z namenom celovite sanacije in stabilizacije financ že od začetka leta izvaja obsežne sanacijske ukrepe, ki so omejili rast odhodkov in delno pripomogli k pokritju ustvarjene izgube.

ZNANI OBČINSKI NAGRAJENCI

Občinski svetniki so na 11. redni seji obravnavali predloge komisije za priznanja in nagrade za leto 2019. Na aprilski slavnostni akademiji ob občinskem prazniku bo najvišje priznanje, naziv častni občan, dobil zgodovinar dr. Stane Granda, nagrado Mestne občine Novo mesto bosta prejela Gregor Kavčič in Marta Medle, Trdinovo nagrado Nataša Mirtič in Maksimiljan Starc, grb Mestne občine Novo mesto pa Jožefa Rolih, Frančiškanski samostan Novo mesto in Območna obrtno-podjetniška zbornica Novo mesto.

MREŽA LEKARNIŠKE DEJAVNOSTI

Občinski svet je sprejel mrežo javne lekarniške dejavnosti na primarni ravni na območju Mestne občine Novo mesto. Mreža šteje šest lekarn, med njimi tri obstoječe lekarne javnega zavoda Dolenjske lekarne – pri zdravstvenem domu, v Bršljinu in Ločni, dve zasebni lekarni (Novi trg in Mačkovec), v roku enega leta pa je v načrtu odprtje nove zasebne lekarne na Drski in selitev obstoječe lekarne iz Ločne v Žabjo vas.

PREMOŽENJSKE ZADEVE

Svetniki so dodelili status grajenega javnega dobra nepremičninam, ki predstavljajo objekte javne gospodarske infrastrukture na več kot 20 parcelah po vsej občini in ukinili status javnega dobra

Peter Žunič Fabjančič

Nova generacija študentov

na nepremičninah v Smolenji vasi, Ždinji vasi, Gotni vasi in na Daljnm Vrhu.

Svetniki so se seznanili tudi s končnimi poročili o nadzoru nad izbranimi storitvami zunanjih izvajalcev v treh novomeških osnovnih šolah: Brusnice, Grm, Otočec in v KS Stopiče. Občinski svet se je seznanil s končnim poročilom nadzornega odbora o opravljenem nadzoru nad ravnanjem s stvarnim premoženjem občine v letu 2018, letnim poročilom o delu nadzornega odbora za leto 2019 in letnim programom nadzornega odbora za letošnje leto.

KADROVSKE ZADEVE

Svetniki so podali pozitivni mnenji k imenovanjema Maje Skubic Avsec za ravnateljico Organizacijske enote Srednje šole za gostinstvo in turizem zavoda Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma ter Helene Jurše Rogelj za ravnateljico Organizacijske enote Višja strokovna šola zavoda Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma. V svet osnovne šole Brusnice so imenovali Simona Hudoklina, v upravni odbor Fakultete za organizacijske študije Vesno Čolič in Ennie Vardijan, v svet zavoda Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma pa Martino Vrhovnik. Svetniki so podali tudi

soglasje k imenovanju Alenke Simonič za direktorico Zdravstvenega doma Novo mesto in pozitivno mnenje k dvema kandidatama za ravnateljico Osnovne šole Šmihel: Romani Šarec Rojc in Klavdiji Hrastar.

OSTALI AKTI

Svetniki so v drugi obravnavi sprejeli usklajeni predlog občinskega podrobnega načrta za širitev kmetije v Dolenjem Karteljevem, v skrajšanem postopku pa so sprejeli spremembe in dopolnitve odloka o razglasitvi nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena in odloka o

oglaševanju na območju MONM. V skupni obravnavi je občinski svet sprejel predlog odloka o Dolenjskih lekarnah Novo mesto in odlok o ustanovitvi sveta ustanoviteljic tega lekarniškega zavoda. Svetniki so v skrajšanem postopku sprejeli odlok o prenehanju veljavnosti odloka o določitvi javne infrastrukture na področju kulture in sprejeli sklep o določitvi javne infrastrukture na področju kulture. Občinski svet je sprejel tudi prečiščeno besedilo odloka o ureditvenem načrtu stavbnega otoka med Kastelčevo in Rozmanovo, predlog sklepa o potrditvi lokacijske preveritve v Mačkovcu in poslovni načrt Komunale Novo mesto za leto 2020.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

NE PUSTIMO SE ZASTRUPITI

Pred kratkim se je po odstopu Marjana Šarca pri mnogih ljudeh začutila žalost, ker smo Slovenci tako ideološko razdeljeni. Oblikovali so se levi in desni tabori in tisti vmes. In velikokrat brez pravih podlag udrihali drug po drugem.

Največkrat ni bilo več govora o tem, kaj je pomembno za ljudi. Da se starejšim še naprej v čakalnih vrstah zaradi nepravočasne oskrbe bolezen slabša in marsikdo zato umre, da ti nimajo kje dostojno umreti, da za mnoge od njih ni niti ene sobe v domovih za starejše, da država ne plača za več prostora v negovalnih bolnicah, o bolj prijaznih

oblikah bivanja pa se največkrat samo govori, pravzaprav govoriči.

Še več, spet se oživlja pogovor o evtanaziji. Saj s tem ni nič narobe, toda prej so običajno leta življenja, ko mora imeti starejši varnost, socialno bližino. Ni dobro začeti na koncu problema, ostalo pa pozabiti. Znani so načini prijazne oskrbe starejših – od pomoči na domu, e-oskrbe, e-zdravja, ustanovitve dnevnišnih centrov, oskrbovanih stanovanj do različnih drugih oblik sobivanja.

Za popravo krivic zaradi zadržane rasti pokojnin v preteklih letih ter nujni istočasni dvig odmernega odstotka tudi za obstoječih 620.000 upokojujencev odhajajoča vlada ni imela posluha. Pri

pokojninah je potrebno popraviti še marsikaj drugega. V preteklih letih so vlade vseh barv pozabile na starejše, s tem pa tudi na generacije, ki prihajajo za nami. Saj mlajšim ne bodo vrnilo, kar bodo vzeli starejšim. In mlajši s poslušom za starejše pravzaprav tudi sebi blažijo skrbi, ki jih imajo zaradi nepreskrbljenih, pomoči potrebnih staršev.

Prostor za ta prispevek ne omogoča, pisati več o nujno ohranitvi javnega zdravstva, javnega šolstva in nekaterih drugih javnih storitev. Preprosto javno pomeni, da so te storitve dostopne za vse. Žal so prevečkrat slabe, pa vendar so. V primeru privatizacije bodo kakovostne storitve dostopne samo bogatim.

Tudi v EU je vedno jasnejše spoznanje, da je daljše življenje prednost in priložnost za nekatera družbena prevrednotenja. Skrb za dostojno in aktivno življenje v vseh obdobjih je naša skupna skrb, skrb mladih, skrb ljudi v zrelih letih in nas starejših. Starejši smo lahko zelo koristni, le aktivnosti morajo biti prilagojene našim fizičnim in tudi psihičnim zmožnostim.

Vsak posameznik je lahko koristen na svoj način, ves sistem pa mora delovati solidarnostno medgeneracijsko.

Žal nekatere stranke nimajo takega programa ali pa ga le uporabljajo kot sredstvo za volilni uspeh.

Ne pozabljamo niti na mlade in njihove težave, na slabše plačane delavke in delavce. Paziti je treba na invalide, na bolne.

Za reševanja opisanih in številnih drugih težav je potrebno zavezati vsako vlado. In občinsko oblast. Novomeški desusovci smo pritiskali na svoje ljubljansko vodstvo. Ni nas hotelo dovolj slišati, zato je doživelo poraz. Novo vodstvo kaže več posluha in daje prednost reševanju problemov pred ideološkimi delitvami. To smo delali tudi zato, ker imamo v naši občini izkušnjo, da se lahko za reševanje problemov ljudi povezujemo ne glede na delitve po strankah. Premikamo gradnjo oskrbovanih stanovanj, dosegli smo več denarja za predragocena društva upokojencev, vedno bo dovolj občinskega denarja za pomoč na domu. Premika se na bolje. Res pa bi radi, da bi šlo hitreje. Stopili smo skupaj na pot sodelovanja, ne na pot delitve. Že samo dva svetnika sva dosegla veliko. In nisva se dala zastropiti v svojih razmišljanjih. Naj tako storijo tudi na nivoju države. Eni naj delajo, opozicija pa naj jim gleda pod prste in preprečuje odklone.

O reševanju vaših problemov bi radi več komunicirali z vami. Pišite nam na e- naslov desus-nm@siol.net ali na Čitalniško 1, Novo mesto, po navadni pošti.

Mag. Adolf Zupan,

vodja svetniške skupine DeSUS

SO BILE NEDAVNE ODLOČITVE MO NOVO MESTO RESNIČNO USMERJENE V VAROVANJE OKOLJA IN DOBROBIT OBCANOV?

V GAS – Gospodarsko aktivni stranki smo nasprotovali spodaj navedenim odločitvam, ki po našem mnenju niso usmerjene niti v dobrobit občanov niti v varovanje okolja:

- **Povečanje turistične takse v MONM z 1,265 EUR na 2,50 EUR.**
- **Zaustavitev gradnje projekta CEROD 2 kljub že odobrenim cca. 22 MIO EUR državnih in EU sredstev.** Sedaj se vozi smeti iz Dolenjske na obdelavo v Ljubljano, na odlagalnišče Leskovec pa digestat iz cele Slovenije. Posledično plačujemo občani MONM skoraj 2,5-kratnik cene za obdelavo in odlaganje odpadkov kot leta 2014.
- **Določitev fosilnih goriv kot prednostnega energenta pred biomaso.** Posledično občani na večjem delu MONM ne morejo dobiti EU in državne subvencije za ogrevanje z biomaso, **pri kateri se ne sproščajo dodatni toplogredni plini.**
- **Zmanjšanje števila linij mestnega potniškega prometa.** Posledično je več 10.000 manj prepeljanih potnikov.
- **Zaprtje mestnega jedra za promet** kljub nasprotovanju večine podjetnikov, stanovalcev in uporabnikov storitev na Glavnem trgu. Posledično so prometni zastoji, dodatno onesnaževanje in praznjenje mestnega jedra. Kakšne so koristi od porabljenih več kot 500.000 EUR proračunskih sredstev na leto za »oživljanje mestnega jedra«?
- **Ukinitev brezplačnega parkiranja v okolici zdravstvenega doma in bolnišnice.**
- **Uvedba GONM, kjer si lahko za 25 EUR/leto izposojate kolo, pri čemer nas je samo vzdrževanje tega sistema v letu 2019 stalo cca. 332.000 EUR.**
- **Prerazporeditev proračunskih sredstev za odkup zemljišč ob tretji razvojni osi za nakup zemljišča v Podbrezniku.** Tako se gradnja

3. razvojne osi še kar odmika v prihodnost.

- **Prerazporeditve in poraba s proračunom določenih namenskih sredstev, npr. za gradnjo vodovoda in drugih obveznih nalog občine za druge namene in nenamensko porabo.**

Gospodarno Aktivno Složno!

Alojz Kobe,

vodja svetniške skupine
GAS – Gospodarsko aktivne stranke

NOVO MESTO JE NAŠE ŽIVLJENJSKO OKOLJE

Novomeščani se premalo zavedamo, v kako lepem in zelenem okolju bivamo. Da to začutimo, moramo vsaj nekaj dni živeti v velikem mestu, kot je npr. kitajski Šanghaj. Ko se nato vrnemo v okljuk reke Krke, znamo ceniti čistočo, čist zrak, pitno vodo in neokrnjeno naravo.

Novo mesto potrebuje mestne parke in sprehajalne poti, da se človek lahko odmakne, zbistri misli ter občuduje naravo.

Imamo Ragov log, Portoval, pa tudi mestno hosto med Češčo vasjo in Cegelnico. V njej načrtujemo nov mestni park, skozi katerega bo mesto povezano z Olimpijskim centrom v Češči vasi ter naprej proti habitatu Temenica ter z novo brvjo v Irči vasi.

Novo mesto bomo ohranili zeleno, v kolikor bomo ohranili zeleno vejo ob reki Krki vse od Otočca do naravnega habitata Temenice ter od izliva Težke vode do Stopič. V sklopu te zelene veje je potrebno načrtovati večnamenske poti, namenjene rekreaciji in povezovanju teh krajev. Nova brv v Irči vasi ter nova brv Kandija–Loka bosta začetek povezovanja teh poti.

Sava–Krka bike ter nova kolesarska pot z infrastrukturo sta pomembni turistični naložbi za prihodnost, saj je kolesarjenje turistično vse bolj zanimivo. Zlasti zato,

Primer večjega športnega igrišča v Portovalu

ker je kolesarjenje z e-kolesi popolnoma spremenilo kolesarski turizem.

Gorjanci so športno turistični biser, katerega se ne zavedamo dovolj. Pohodništvo je ena najbolj priljubljenih panog, ki vsako leto raste. Gorjanci s pragozdom so naravni biser, ki mora ostati čim bolj v prvotnem stanju, saj množičnega turizma ne prenesejo.

Primož Kobe,

*svetniška skupina Lista Gregorja
Macedonija*

SE LAHKO V PRIMERU POŽARA ZANESEMO NA MREŽO HIDRANTOV?

V naši občini je vzdrževanje mreže hidrantov dolžnost Komunale Novo mesto. Na zadnji seji Občinskega sveta smo imeli na mizi njen letni načrt, v katerem je zapisano, da se v letu 2020 obnovi 1 % vseh hidrantov. Mimogrede, enak načrt je bil tudi za lansko leto in za leta poprej.

Odstotek se na prvi pogled zdi nizek in zaskrbljujoč, saj pomeni, da bo ob takem načrtovanju omrežje obnovljeno šele v 100 letih, načrtovana življenjska doba vodovodnih omrežij, objektov in opreme pa je 50 let. Če ta izračun drži, bo v nekem trenutku polovica omrežja

nedelujočega. Z vidika požarne varnosti je to seveda nesprejemljivo.

Zato smo v razpravi o poslovnem načrtu Komunale v svetniški skupini NSi želeli izvedeti, ali se opravljajo kvalificirane redne kontrole hidrantnega omrežja in v kakšnem stanju so trenutno hidranti. Poleg vzdrževanja obstoječega omrežja pa nas je zanimalo tudi, ali v kakšni ulici ali naselju hidrantov sploh ni oz. jih je premalo.

Ne moremo namreč privoliti v to, da vsako leto obnovimo fiksno število hidrantov, če sploh ne vemo, v kakšnem stanju je omrežje.

Izgradnjo in vzdrževanje omrežja naroči in plača občina. Kljub temu da Komunala zgolj izvaja obnovo v dogovorjeni količini, ostaja neprijeten občutek, da kot dober gospodar svojega lastnika ni vnaprej seznanila z vsemi dejstvi in predlagala povišanja (ali znižanja) obsega prenove ter dograjevanja omrežja.

Odgovorov na zastavljena vprašanja med razpravo nismo dobili, jih pa zato pričakujemo do naslednje seje. Stanje omrežja hidrantov je bistvenega pomena tako za varnost občanov kot za gasilsko službo, ki ji moramo zagotoviti zanesljive hidrante v vsaki ulici naše občine.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

BOBER KOT ODRAZ KVALITETE IN OHRANJENOSTI OKOLJA V NOVEM MESTU

Socialni demokrati se zavedamo globalnih podnebnih sprememb, ki vsa živa bitja ogrožajo na način, kot ga še nismo doživeli. V zadnjih letih se je stanje okolja v Sloveniji izboljšalo, prav tako se je izboljšalo poznavanje in razumevanje povezav med pritiski na okolje in njihovimi posledicami. Ljudje so se začeli zavedati o pomenu zdravega okolja. Ostali pa so izzivi in nastajajo novi, ki so posledica povečanih pritiskov na okolje in naravne vire.

V Evropski uniji sodi Slovenija med države z največjo biotsko raznovrstnostjo. Po eni strani je to rezultat vpliva klimatsko in geološko različnih regij, ki nas obdajajo, po drugi strani pa odraz smotrnosti rabe prostora naših prednikov, ki so ohranili ključne elemente te raznolikosti. Kljub vsemu je v preteklosti iz našega okolja izginilo precej vrst. Eden od teh je evropski bober, ki je v Sloveniji avtohton, a je zaradi prekomernega lova iz naših krajev izginil konec 18. stoletja. Bober je sedaj zaščiten vrsta in lov nanj je prepovedan. Njegova vrnitev kaže na dobro ohranjenost naših rečnih in obrečnih ekosistemov. Ocena številčnosti populacije iz 2017 je pokazala, da je samo v porečju Krke približno 400 osebkov. Prehranjuje se z vodnimi in obvodnimi rastlinami. Drevesa podira največkrat zgodaj spomladi ter jeseni za hrano in gradbeni material. Med drevesnimi vrstami ima bober najraje vrbe, trepetlike, topole. Loti se tudi hrastov in celo iglavcev. Podira drevesa s premerom med 10 in 20 centimetrov, brez večjih težav pa lahko podre tudi drevesa s premerom enega metra ali več. Kot oportunist si po potrebi postreže tudi s poljščinami in sadnim drevjem, s svojimi inženirskimi posegi lahko povzroči poplavljanje kmetijskih zemljišč. Prav to je največji potencialni vir konfliktov z ljudmi. Trenutno poseljuje zanj najprimernejša bivališča, zato njegove prisotnosti ne čutimo pretirano. Z večanjem populacije bodo bobri začeli poseljevati tudi dele reke, ki so zanje manj ugodni, pri čemer bodo neugodne razmere izboljševali s svojimi jezovi. Novomeščani moramo biti na našega novega soseda ponosni, ob tem pa moramo aktivno delovati za čim boljše sobivanje z njim v Krki in ob njej.

Mestna občina Novo mesto ne zna ali ne zmore izkoristiti naravne danosti in priljubljenosti, ki nam jo ponuja okolje, zato Socialni demokrati pozivamo, da se v letošnjem letu, ko mora občina

posodobiti program varstva okolja, tega loti resno, strokovno in sobivanju prijazno.

Srečko Vovko,

svetniška skupina Socialni demokrati

NOVO MESTO – »SLOVENIA GREEN DESTINATION«

»Zelena prihodnost se začne z odgovorno sedanostjo«

Največji izziv in priložnost našega časa je do leta 2050 postati prva podnebno nevtralna celina na svetu. V tem duhu je Evropska komisija konec leta 2019 predstavila Evropski zeleni dogovor – najbolj ambiciozen sveženj ukrepov, ki naj bi evropskim državljanom in podjetjem prinesel koristi zaradi prehoda na trajnostno zeleno gospodarstvo. Dogovor vsebuje časovni načrt z ukrepi za učinkovitejšo rabo virov s prehodom na čisto, krožno gospodarstvo, zaustavitev podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti ter zmanjšanje onesnaževanja. Z naložbami v zelene tehnologije, trajnostne rešitve in nove možnosti za podjetja je zeleni dogovor lahko nova evropska strategija rasti. Poleg splošnih zavez vsebuje konkretno časovnico, potrebne ukrepe in finančno oceno. Za doseg ciljev bodo potrebne znatne naložbe. Da bi uspeli, je bistvena polna podpora in sodelovanje javnosti ter vseh deležnikov; eden izmed najpomembnejših pri aktivnostih, vezanih na realizacijo teh ukrepov, so lokalne skupnosti.

Občanke in občani smo vse bolj osveščeni, da se skrb za kvaliteto življenja prične tudi z našim ravnanjem in odnosom do okolja kot dobrine, ki jo moramo varovati in zanjo skrbeti vsi skupaj, z medsebojnim sodelovanjem. Zato tudi vse bolj povprašujemo in stremimo k odgovornemu in trajnostnemu razvoju mesta. Mestna občina Novo mesto je to zavest občanov prepoznala in uspešno pripravila izhodiščne usmeritve trajnostnega razvoja, ki jih je določila s strateškima dokumentoma Trajnostna urbana

strategija Novo mesto 2030 in Celostna prometna strategija – dolgoročna strategija razvoja prometa v občini.

Kljub zavedanju, da je trajnostno (prometno) načrtovanje prepleteno s številnimi izzivi, je pogumno začela z uresničevanjem vsebine obeh strategij. Pri razvoju prometa jo vodi t.i. »Lahkotna mobilnost v službi ljudi«; v okviru tega so se kolesarske steze in peš poti povezale v zaključene enote, nekatere ceste so se namenile le kolesarjem in pešcem (npr. cesta od pokopališča v vasi Otočec do gradu Otočec), uspešno izpeljana prenova mestnega jedra pa je z zaprtjem Glavnega trga namenjena le pešcem in kolesarjem. Ozaveščanje občanov, poleg navedenega, poteka še s številnimi drugimi ukrepi: v letu 2017 se je začela okoljevarstvena kampanja Vse se vrača, ki je okrepila »zeleni« značaj Novega mesta; uveden je bil certifikat Kolesarju prijazen, ki ga pridobijo podjetja za ukrepe, s katerimi krepijo zavest o zdravem okolju tudi s tem, da spodbujajo občane in ostale k vsakodnevni uporabi kolesa za pot v službo ali šolo; zaživela sta GoNM – sistem za izposajo koles v Novem mestu in projekt Pešbus, v okviru katerega se spodbuja skrb za zdravje, samostojnost in socialni razvoj otrok ter izboljšanje prometne varnosti, razbremenitev okolja ter razvijanje medgeneracijske solidarnosti in povezovanje skupnosti.

Seveda velja omeniti še nekaj naših najlepših naravnih kotičkov, ki občanom Novega mesta ponujajo sprostitev in šport v naravi, npr. Marof, kamor vodi »zelenak« pot skozi kostanjev drevored, vrh pa ponuja čudovit razgled na mesto, reko Krko in Gorjance, lepo urejena sprehajališča ob reki Krki ter v Ragovem logu in Portovalu.

Ob vsem zapisanem pa ne smemo pozabiti na bistvo ...

»Okolje je eno, vsem dodeljeno. Skrbimo zanj, da nam bo vračalo z dobrim.«

Eva Filej Rudman,

Slovenska demokratska stranka

KDAJ BO NAŠA OBČINA DOJELA POMEN DREVES?

Občanke in občani smo znova in znova zgroženi, ko vidimo, kako tako na zasebnih kot javnih zemljiščih lastniki posekajo drevesa, na njihovem mestu pa pogosto zraste asfalt ali pa jih nadomestijo zgolj skromne sadike, ki bodo rabile leta in leta, da bodo opravljale funkcijo svojih predhodnikov.

V resnici tako dejanje ni samo estetsko zgrešeno, ampak je tudi ekonomsko nespametno. Drevesa imajo namreč v urbanem okolju izrazito pozitiven pomen. Uravnavajo klimo, blažijo učinke globalnega segrevanja, zmanjšujejo obremenitev s padavinskimi vodami, zmanjšujejo onesnaževanje zraka, erozijo, pomagajo pri varčevanju z energijo, blažijo hrup, povečujejo biološko pestrost in imajo pozitiven vpliv na zdravstveno stanje ljudi. Znanstveniki so izračunali, da en evro, ki ga vložimo v zasaditev drevesa, mestu prinese polnih 5,6 evrov izmerljivih koristi.

Naša občina je glede tega zaostala in ne deluje racionalno. Vzemimo primer prenovljenega Glavnega trga, kjer so bila mogočna (sicer zelo slabo vzdrževana drevesa) zamenjana z manjšim številom bolj ubogih sadik. Pri rekonstrukciji Kettejevega drevoreda je pred časom prišlo do nepovratnega poškodovanja drevesnih korenin. Da o zasebnih posekih sploh ne govorimo! Zanimiv je primer nekaterih zahodnih mest, ki so sprejela odloke, na podlagi katerih mora vsak posek drevesa (pa naj bo na zasebnih ali javnih površinah) odobriti stroka. Tisti, ki izvrši posek, pa mora posekano drevo nadomestiti s primerljivo (!) zasaditvijo na istem mestu ali v neposredni bližini.

Kot član občinskega sveta sem že večkrat opozoril na to, da je treba sprejeti odločne ukrepe za zaščito našega drevesnega premoženja. Za začetek moramo popisati naša mestna drevesa (kataster mestnih dreves), nato pa sprejeti odlok, primerljiv s pametnimi mesti po Evropi.

Uroš Lubej,

Solidarnost Novo mesto

Solidarnost

ZELENO MESTO, NAJ TUDI PODEŽELJE OSTANE ZELENO!

V Mestni občini Novo mesto se v ospredje vse bolj postavlja pomen zelenega mesta, kar se kaže v skrbi, da postane mesto bolj čisto in zdravo. Strategija razvoja občine do leta 2030 postavlja temelje razvoja, kjer so osnova prav skrb, ureditev in prenova zgradb, ureditev energije in prometa.

Mestna občina Novo mesto se lahko pohvali z nazivi, kot so »pametno mesto«, »gospodarstvu prijazna občina«, občina je v lanskem letu prejela nagrado Zlati kamen za razvojno najprodnornejšo občino ter zlati ISSO certifikat razvojne odličnosti. Preurejeni Glavni trg je prinesel prenovu javnih površin v mestnem jedru, kjer so tudi zelene površine, zaživel je sistem za izposojno koles GONM, z letošnjim marcem naj bi se vzpostavil sistem souporabe električnih avtomobilov. Manjka še dokončanje centralne tržnice. Je pa dejstvo, da je mesto polno le, kadar so prireditve.

Čeprav ima občina poudarjene urbane funkcije regionalnega in nacionalnega pomena, velik del površine občine obsega podeželje. Podeželje predstavlja dobri dve tretjini površine občine in t. i. »zeleni pas« občine. Ravno tu si svetniška skupina SLS želi več investicijskih vlaganj. Potrebno je urejati središča v krajevnih skupnostih in vaških jedrih. Občina mora v večji meri začeti skrbeti za ohranjanje kmetij, preprečevanje zaraščenosti, organiziranje v partnerske verige od pridelovalca do potrošnika. Nujno je izboljšati oskrbo vrtcev in šol z lokalno hrano in rabo lesa v javnih ustanovah.

Da ohranimo zeleno mesto in zeleno podeželje, je treba izvajati ukrepe za varovanje okolja in kakovost zraka, upravljanje z odpadki in oskrbo s pitno vodo.

Seveda vsega naštetega občina ne more storiti takoj, niti ne sama, mi vsi se moramo zavedati, da na vse vplivajo tudi naša dejanja in odločitve.

Martina Vrhovnik in mag. Franci Bačar,
Slovenska ljudska stranka

OBLIKE BIVANJA ZA STAREJŠE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO SLABO RAZVITE

V Mestni občini Novo mesto kot oblike bivanja za starejše poznamo le domove za starejše in najemna stanovanja za starejše, ki jih prosilci lahko uveljavljajo prek ZPIZ-a. Drugih oblik bivanja za starejše v MONM ne poznamo. Dom za starejše v Šmihelu je letos praznoval 40 let svojega obstoja, vendar se v tem času ni razvil noben drug model, ki bi starejšim ponudil drugačno obliko bivanja, kot je zgolj institucionalna oblika oskrbe za starejše. (DSO je razvil pomoč na domu in storitve socialnega servisa, ki pa jo zaradi kadrovske težave vse težje izvajajo.) Mnoge slovenske občine so pri zagotavljanju drugih oblik bivanja za starejše naredile korak naprej, predvsem pri zagotavljanju oskrbovanih stanovanj za starejše in zagotavljanju večjega števila neprofitnih stanovanj prek javnih stanovanjskih oziroma nepremičninskih organizacij. Primer dobre prakse, kako občine prek neprofitnih stanovanjskih organizacij pomagajo svojim občanom pri reševanju stanovanjske problematike, je zagotovo občina Celje, ki prek družbe Nepremičnine Celje d. o. o., neprofitne stanovanjske organizacije, ki jo je ustanovila Mestna občina Celje, mladim, mladim družinam in občanom srednje generacije zagotavlja pomoč ter podporo pri najemu in nakupu nepremičnin, starejšim občanom pa omogoča dostojno življenje v njim prilagojenih in oskrbovanih stanovanjih. Občanom, ki živijo pod pragom revščine, pa zagotavlja bivalne enote.

V Ustavi Republike Slovenije je v 78. členu zapisano: »Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo primerno stanovanje.« Občine so tako postavljene pred odgovorno nalogo, pomagati občanom in občanom, da pridobijo primerno stanovanje. Ali imamo v MONM neprofitno lokalno institucijo, ki bi bila zadolžena za izvajanje »nacionalnega stanovanjskega programa« na lokalni ravni? Občinski svetniki že drugi mandat čakamo, da nam bo župan MONM posredoval v obravnavo lokalni stanovanjski program, ki bo predvideval druge oblike bivanja za starejše, zagotavljal neprofitna stanovanja za socialno ogrožene, ki si z zajamčenim dohodkom ne morejo

privoščiti nakupa tržnih stanovanj kot tudi ne plačila tržne najemnine. Kar v MONM premoremo, je le družba Zarja d. o. o., ki pa se ukvarja zgolj s trženjem stanovanj, upravljanjem in oddajanjem v najem. Se pravi, na eni strani imamo družbo Zarja d. o. o., ki deluje samo po principu trženja in profita, na drugi strani pa nimamo lokalnega stanovanjskega programa, ki bi bil usmerjen v zagotavljanje neprofitnih stanovanj za socialno šibke skupine prebivalstva. Postajamo pametno mesto oz. »smart city«, tehnološko napredno, trajnostno mobilno, energetske učinkovito, a pozabljamo na tiste najšibkejši v družbi. Ali si želimo v prihodnosti večji poudarek na tehnološkem ali socialnem napredku, kjer bo pomembnejši človek in ne tehnologija? Naj vsak občan presodi sam pri sebi.

Dejstvo pa je, da se prebivalstvo stara in da sedaj klasična institucionalna oskrba v domovih ni več najustreznejša oblika bivanja starejših. Nujno potrebujemo druge oblike modelov bivanja, kot so: oskrbovana stanovanja, namenjena starejšim, ki so še samostojni pri opravljanju svojih življenjskih potreb, stanovanjske skupnosti, upokojske skupnosti ... Predvsem tudi zato, ker so čakalne dobe za sprejem v dom dolge, starejši človek pa potrebuje oskrbo takoj in ne jutri, ko morda pomoči ne bo več potreboval. Poleg tega se pojavlja vse več oseb, ki bolehalo za demenco in morajo biti prioriteten obravnavane.

Možnosti, ki bi jih lahko implementirali v naše lokalno okolje, je kar nekaj. In primerov dobrih praks ne samo iz tujine, temveč tudi iz drugih slovenskih občin. Le interes je potreben, da se premaknemo iz polja razmišljanja, usmerjenega v človeka in ne samo v tehnološki napredek, temveč v razvoj tistih oblik ali modelov bivanja, ki zagotavlja starejšim varno bivalno okolje, socialno šibkejšim pa možnost zagotovitve neprofitnih stanovanj in človeka dostojno življenje.

Zveza za Dolenjsko

KORONAVIRUS: POTREBNI STA ODGOVORNOST IN POTRPEŽLJIVOST!

Občane pozivamo, da dosledno upoštevajo navodila pristojnih strokovnih služb pri izvajanju preventivnih ukrepov in preprečevanju širjenja okužbe z novim koronavirusom.

V primeru, da ste bili v zadnjih 14 dneh v tujini in imate simptome respiratorne okužbe (dihalne težave, kašelj ...) z vročino, ne vstopajte v bolnišnico, ampak pokličite na telefonsko številko 07 62 00 700 ali pozvonite na označeni zvonec pred vhodom v urgentni center ter počakajte na nadaljnja navodila. Za osnovna navodila je v Zdravstvenem domu Novo mesto na voljo telefonska št. 07 39 16 700.

Enotna vstopna točka za odvzem brisov pri pacientih s sumom na okužbo z virusom SARS-CoV2 za jugovzhodno regijo Dolenjske in Bele krajine je Splošna bolnišnica Novo mesto (SB NM); v prvi fazi Urgentni center SB NM, v drugi fazi pa pritličje stare Interne bolnišnice SB NM.

V Splošni bolnišnici Novo mesto svetujejo, da občani v primeru suma na okužbo z virusom SARS-CoV-2 ravnajo na sledeč način:

1. Pacient najprej pokliče izbranega osebnega zdravnika v Zdravstveni dom ali koncesionarja. Osebni zdravnik bo skupaj z epidemiologom ocenil potrebo po nadaljnji obravnavi. Pacienta bo najavil v Urgentni center SB NM in mu posredoval ustrezna navodila za prihod v Urgentni center SB NM.

2. Ponoči od 20.00 do 7.00 ure zjutraj in ob vikendih pa pacient ob sumu na koronavirus pokliče v Urgentni center SB NM na telefonsko številko 07 62 00 700. Dežurni zdravnik bo kontaktiral epidemiologa in ocenil potrebo po nadaljnji obravnavi ter pacientu posredoval ustrezna navodila za prihod v Urgentni center SB NM.

3. Pacient pred Urgentnim centrom SB NM skladno z navodili na vratih pozvoni. Zdravstveno osebje ga bo usmerilo v prostore izolacijske ambulante, kjer mu bo odvzet bris in bo ustrezno obravnavan.

V Novem mestu je bil sklican štab civilne zaščite, ki se je seznanil z aktualno situacijo. Štab civilne zaščite je pripravljen na izvajanje in koordinacijo nadaljnjih ukrepov strokovnih služb, vlade in poveljnika civilne zaščite. V štabu pričakujejo nadaljnje ukrepe, ki jih bo treba izvajati sorazmerno glede na epidemiološko situacijo v državi in občini.

PRED NADALJEVANJEM PRENOVE MESTNEGA JEDRA ARHEOLOŠKO SONDIRANJE

Prenova mestnega jedra se v letošnjem letu nadaljuje na Rozmanovi in Kastelčevi ulici ter na Prešernovem trgu. Na tem območju se je ta teden začelo arheološko sondiranje, ki bo trajalo predvidoma do sredine aprila. Zaradi del je na tem območju spremenjen prometni režim.

Izvajalec sondiranja je z deli začel na Rozmanovi, za križiščem s Kastelčevo (v smeri Knjižnice Mirana Jarca), zato je ta del Rozmanove do nadaljnjega zaprt za promet in parkiranje. Izvoz z Glavnega trga poteka po Kastelčevi (obratna smer vožnje kot sicer).

Sledilo bo sondiranje na Kastelčevi in Prešernovem trgu. Zaradi zapor na območju Rozmanove in Kastelčeve bo spremenjena tudi linija mestnega potniškega prometa številka 5. Avtobusi bodo zaokrožili na Novem trgu (za hotelom Krka).

Na podlagi rezultatov sondiranja bo na istem področju sledilo arheološko izkopavanje, vzporedno pa bo potekal

tudi izbor za izvajalca gradbenih del. Začetek gradbenih del je načrtovan v drugi polovici leta.

Pred kratkim je Združenje mestnih občin Slovenije (ZMOS) v sklopu izbranih operacij za projekte trajnostne urbane strategije potrdilo sofinanciranje nadaljnje prenove mestnega jedra, in sicer v višini slabih 2,1 milijona evrov, ocenjena vrednost investicije pa znaša nekaj manj kot 2,7 milijona evrov. Občina je sicer prejela potrditev za skupno 3,3 milijona evrov sofinanciranja, denar pa je poleg prenovi mestnega jedra namenjen še projektu za ureditev stanovanj na Glavnem trgu in ureditvi tematske poti Gradišče Marof in Kettejevega drevoreda.

NAGRADE IN PRIZNANJA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019

Na slavnosti akademiji v počastitev občinskega praznika podelimo nagrade in priznanja posameznikom in skupinam, ki s svojim delom in dosežki bogatijo našo skupnost in pozitivno vplivajo na življenje občanov in občanov. Z udejstvovanjem na različnih področjih dajejo poseben pomen Novemu mestu in puščajo pečat v bogati dediščini mesta. Nagrade in priznanja ne predstavljajo samo dosežek enega leta, temveč dolgotrajna prizadevanja za boljšo skupnost. Dosežki letošnjih nagrajencev so povezani z delom na pedagoškem in znanstvenem področju, na področju zdravstva, humanitarnosti, likovne umetnosti, kulture, duhovnosti, izobraževanja in podjetništva. Letos bo podeljen tudi naziv častnega občana, vsi nagrajenci pa se bodo pridružili imenitni družini njihovih predhodnikov, ki jih družijo veliko in srčno prizadevanje za doprinos okolju, v katerem živimo. Nagrade bodo prejeli na slavnostni akademiji, ki bo v torek, 7. aprila, ob 19. uri v Kulturnem centru Janeza Trdine.

PROF. DR. STANE GRANDA

NAZIV ČASTNI OBČAN MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019

za življenjsko delo in dosežene pomembne trajne raziskovalne, pedagoške in znanstvene dosežke s področja zgodovine

Zgodovinar Stane Granda je rojen v Novem mestu, kjer je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Zgodovino in sociologijo je študiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani in leta 1973 diplomiral pri akad. prof. dr. Franu Zwitteru, častnem meščanu Novega mesta. Prav njega ter prof. Janka Jarca, akad. prof. dr. Jožeta Mlinariča, akad. prof. dr. Sergija Vilfana in akad. prof. dr.

Vasilija Melika šteje za svoje poglavitne znanstvene učitelje in vzgojitelje.

V letih 1973–1979 je bil zaposlen kot asistent za agrarno zgodovino na Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja, nato pa je prešel na SAZU oziroma ZRC SAZU, kjer je nadaljeval z intenzivnim ukvarjanjem z narodnopolitično, gospodarsko in socialno zgodovino od obdobja Marije Terezije dalje, zlasti pa z revolucionarnim letom 1848/49. Po skoraj 30-letnem iskanju je v dunajskem Haus-, Hof- und Staatsarchiv našel podpisane peticije za Združeno Slovenijo, kar se šteje za eno največjih zgodovinskih odkritij v slovenski zgodovini. Poleg narodne se je ukvarjal tudi z lokalno zgodovino od srednjega veka dalje. Med dosežke na tem področju lahko štejemo lokalizacijo srednjeveškega trga Kronovo, pojasnitev nastanka krajevnega imena Straža pri Dolenjskih Toplicah in druge.

Pri zgodovini vinogradništva, ki se mu posveča posebno od upokojitve dalje, velja poudariti njegovo ugotovitev, da znameniti dolenski cviček ni staro dolensko vino, slovensko ime se prvič pojavlja koncem 18. stoletja, nasploh pa je današnje veljavo dobil šele po zatrtju trtne uši. Več kot desetletje je bil tudi predstojnik Zgodovinskega inštituta Milka Kosa in vrsto let pomočnik direktorja ZRC SAZU. Stane Granda je svoje raziskovalno delo opravljal predvsem v slovenskih, avstrijskih in italijanskih arhivih. Sodeloval je na številnih znanstvenih simpozijih v Italiji, Nemčiji, Avstriji, Češki, Poljski, Madžarski, Rusiji in Hrvaški. V istih državah in ZDA je tudi objavljati svoje znanstvene dosežke. V naslednjih tednih bo izšla njegova sintetična monografska zgodovina Slovencev v italijanskem jeziku. Znanstvena in strokovna bibliografija, objavljena na COBISS, ki pa je nepopolna, obsega več kot 1000 bibliografskih enot. Že več desetletij je član uredništva Kronike, časopisa za slovensko krajevno zgodovino, in urednik več strokovnih in znanstvenih zbornikov. Že vrsto let je predsednik strokovnega sveta Narodnega muzeja v Ljubljani. V javno delovanje so ga usmerili Nova revija oziroma njegova direktorja pesnik akad. Niko Grafenauer in Tomaž Zalaznik. Še vedno je aktiven član njenega inštituta.

Stane Granda je bil celo poklicno obdobje poklicni raziskovalec. Zaposlitev je končal kot znanstveni svetnik ZRC SAZU. Zaradi raziskovalnih dosežkov mu je bil podeljen naziv častni raziskovalec. Zaradi odmevnosti dela na raziskovalnem področju je honorarno predaval na Filozofski fakulteti v

Ljubljani, Fakulteti za upravo, Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici in Univerzi v Novi Gorici. Ta mu je poleg redne profesure podelila tudi naziv zaslužni profesor Univerze v Novi Gorici. Tam še vedno predava pravno in agrarno zgodovino ter zgodovino vinogradništva. Bil je tudi gostujoči profesor na Univerzi v Gradcu.

Stane Granda je veteran vojne za Slovenijo leta 1991. Je prejemnik odličja sv. Cirila in sv. Metoda, častni član Zgodovinskega društva dr. Frana Kovačiča v Mariboru in častni občan občine Šmarješke Toplice.

GREGOR KAVČIČ, DR. MED., SPEC. ORTOPEDIJE

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019
za pomembnejše trajne uspehe na področju ortopedije ter za pomemben prispevek k razvoju zdravstvene obravnave pacientov s področja ortopedije

Gregor Kavčič, dr. med., spec. ortopedije, je vrhunski kirurg, priznan strokovnjak, predavatelj, avtor številnih strokovnih prispevkov ter mentor zdravnikom tako v Sloveniji kot tujini. V Splošni bolnišnici Novo mesto je vzgojil odlično ekipo na Oddelku za ortopedijo, ki ga tudi vodi, in je še namestnik predstojnika Kirurškega sektorja. Pod vodstvom Gregorja Kavčiča je ortopedija v Splošni bolnišnici Novo mesto v zadnjem obdobju doživela najbolj dinamičen razvoj, ki je bolnišnico v letu 2019 uvrstil na tretje mesto po številu izvedenih operacij endoprotez kolka in kolena v Sloveniji. Izjemne rezultate ortopedske ekipe pri operativnem zdravljenju artroz kolka in kolena je prepoznala tudi slovenska strokovna javnost, ki je v okviru 16. konference Management in vodenje v zdravstvu zdravniku Gregorju Kavčiču v Portorožu podelila priznanje »Najboljše prakse v zdravstvu 2019«. Prav tako je razvil številne moderne kirurške metode zdravljenja, pri čemer je posebej

zaslužen za razvoj minimalno invazivnih kirurških tehnik za vgraditev endoproteze kolka in kolena. Prav tako je pobudnik opuščanja nekoristnih kirurških navad in uvajanja tesnejšega sodelovanja s pacientom. Na Oddelku za ortopedijo že vrsto let timsko uvajajo in kontinuirano izboljšujejo protokole pospešenega okrevanja po ortopedskih operacijah. Njihovo bistvo je tako kvalitetna oskrba, da lahko pacient z vgrajenim umetnim sklepom hitro, varno in zadovoljno zapusti bolnišnico. V strokovnih krogih v Sloveniji se standardizirani protokoli procesa dela in obravnave bolnikov Oddelka za ortopedijo Splošne bolnišnice Novo mesto imenujejo »novomeška šola«, endoproteza kolka pa je postala zaščitni znak novomeške ortopedije in bolnišnice.

Gregor Kavčič, dr. med., spec. ortopedije, je s svojimi dosežki trajno zaznamoval razvoj ortopedije tako na Dolenjskem kot na državni ravni in v širši regiji, s čimer je pomembno prispeval k zdravstveni oskrbi prebivalstva v Mestni občini Novo mesto.

MARTA MEDLE

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019
za pomembnejše trajne uspehe na humanitarnem področju

Marta Medle se že vrsto let aktivno ukvarja s humanitarno dejavnostjo v lokalni skupnosti in širše. Za potrebe delovanja Krajevnega odbora Rdečega križa Žabja vas je odstopila kar del svojih zasebnih prostorov, da se članice lahko srečujejo, načrtujejo, skladiščijo in pripravljajo pakete pomoči potrebnim. Skupaj s prostovoljkami obiskuje starostnike, onemogle, pa tudi mlade družine, potrebne pomoči, in jim skuša pomagati. Če kdaj ni šlo drugače in je bila pomoč resnično nujno potrebna, je ta prišla kar iz njihovega podjetja ali pa celo z njenega osebne transakcijskega računa. Za izpeljane humanitarne projekte

je leta 2007 od revije Naša žena prejela naziv Dobri človek. Kljub številnim obveznostim vedno najde čas za številne pomoči potrebne posameznike in prisluhne potrebam lokalne skupnosti. S svojo zagnanostjo, tenkočutnostjo, sposobnostjo povezovanja ljudi in karizmo je k humanitarnemu delovanju pritegnila tudi mlajši rod aktivistk Krajevne organizacije Rdečega križa Žabja vas. Pod njenim mentorstvom predano nadaljujejo s širjenjem dobrotelosti v lokalni skupnosti. Marta Medle ni oseba, ki bi pomagala le v prazničnem času. Pomaga vse leto in vsa leta.

NATAŠA MIRTIČ

TRDINOVA NAGRADA ZA LETO 2019 *za pomembnejše trajne uspehe na področju grafične likovne umetnosti*

Nataša Mirtič je leta 1997 diplomirala na oddelku za slikarstvo pri prof. Andreju Jemcu na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, leta 2001 pa je končala magistrski študij grafike pri prof. Lojzetu Logarju. Ob vstopu v slovenski umetnostni prostor je vzbudila pozornost strokovne javnosti s svojim izvirnim likovnim jezikom. Umetnostni zgodovinar Iztok Hotko je ob razstavi v Lamutovem likovnem salonu o njenih delih zapisal, da je »Mirtičeva ena izmed redkih slovenskih likovnih umetnic, ki se posveča izključno grafični likovni tehniki, in sicer njeni klasični zvrsti, jedkanici«. Svoja dela redno predstavlja na pomembnejših slovenskih razstaviščih in sodeluje na izborih slovenske grafike doma in v tujini. Prvo odmevnejšo nagrado za svoja grafična dela je dobila leta 2000 na 6. bienalu slovenske grafike Otočec, Novo mesto. Leta 2002 je prejela priznanje Majskega salona, stanovske nagrade Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov; sledile so mnoge druge nagrade. V letu

2009 je bila prejemnica delovne štipendije Ministrstva RS za kulturo. Je ustanovna članica Društva likovnih umetnikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, ki deluje od leta 2007, od leta 2016 pa je predsednica umetniškega sveta DLUD.

MAKSIMILJAN STARC

TRDINOVA NAGRADA ZA LETO 2019 *za pomembnejše trajne uspehe na kulturnem in literarnem področju ter za pomemben prispevek k širjenju in poznavanju različnih kulturnih zvrsti*

Maksimiljan Starc je leta 1962 končal študij geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Po desetih letih službovanja v Trbovljah se je preselil v Novo mesto, kjer se je zaposlil kot učitelj na Poklicni kovinarski in avtomehanični šoli, že naslednje leto pa je na tej šoli postal ravnatelj. Zavzemal se je za izgradnjo Šolskega centra Novo mesto, kjer je nadaljeval delo vse do leta 1989, ko je prevzel delo ravnatelja na Osnovni šoli Vavta vas. Kot dolgoletni učitelj in ravnatelj je svoje bogato znanje in odnos do kulture prenašal na mlajše generacije in s tem prispeval k širjenju kulture in poznavanju različnih kulturnih zvrsti.

Maksimiljan Starc je vse svoje življenje dejaven na različnih kulturnih področjih. Kot pevec je prepeval v več pevskih zborih, po upokojitvi leta 1999 pa se je posvetil literarnemu ustvarjanju in za svoje delovanje prejel različne nagrade. V Društvu upokojencev Novo mesto je kot podpredsednik društva skrbel za kulturno področje, kamor sodijo sekcije za literarno, likovno, gledališko dejavnost, za dejavnost bralnih krožkov, ohranjanje kulturne dediščine in mešani pevski zbor, že od leta 2012 pa je tudi urednik društvenega glasila Sopotja.

JOŽEFA ROLIH

GRB MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019 *za dolgoletno delo in uspehe na področju prostovoljstva ter na humanitarnem področju*

Jožica Rolih je prišla v Novo mesto leta 1966 in se zaposlila na Srednji zdravstveni šoli, kjer je veljala za strogo, a razumevajočo učiteljico. Leta 1982 se je zaposlila na Otroškem oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto in nato dvanajst let delala v ambulanti za sladkorne bolnike.

S svojim strokovnim znanjem in dobro voljo deluje v več društvih, tudi kot predavateljica. Opravlja meritve krvnega sladkorja, holesterola in krvnega tlaka. V Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto deluje od leta 1966. Deluje tudi v Društvu vojnih invalidov Dolenjske, Posavja in Bele krajine, Društvu sladkornih bolnikov Novo mesto in skupini za samopomoč onkoloških bolnikov. Veliko svojega časa nameni delu pri Rdečem križu Slovenije, območni enoti Novo mesto.

FRANČIŠKANSKI SAMOSTAN NOVO MESTO

GRB MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019 *za dolgoletne uspehe in pomemben prispevek na duhovnem, kulturnem in izobraževalnem področju*

Frančiškani so ubožni red, katerih temeljno poslanstvo je oznanjanje evangelija s pridiganjem in zgledom. 550 let delovanja frančiškanov v Novem mestu je pustilo pečat na duhovnem, kulturnem in izobraževalnem področju. V novomeškem samostanu so imeli frančiškani od druge četrtine 17. stoletja okrevališče za bolne in onemogle soproste, bratje kirurgi in lekarnarji pa so lajšali težave tudi drugim pomoči potrebnim. Prav tako je samostan večino obdobja svojega obstoja gostil različne oblike vzgojno-izobraževalne dejavnosti, zato ni bilo presenečenje, da je vladarica Marija Terezija 8. avgusta 1746 ob ustanovitvi novomeške gimnazije njeno upravljanje in vodenje zaupala frančiškanom. Frančiškanska knjižnica, najstarejša knjižnica v Novem mestu, hrani ob rokopisih in prvotiskih bibliotek, teologije in filozofije tudi knjige s področja jezikoslovja, zgodovine, prava, medicine, farmacije in drugih znanosti.

OBMOČNA OBRTNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA NOVO MESTO

GRB MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2019 *za dolgoletne uspehe pri zastopanju interesov obrtnikov in podjetnikov ter za uspešno spodbujanje razvoja podjetništva*

Območna obrtno-podjetniška zbornica Novo mesto je reprezentativna organizacija, ki zastopa interese obrtnikov in podjetnikov v mikro-, malih in srednje velikih podjetjih, ki predstavljajo 97 % gospodarstva v regiji. Osnovni cilj zbornice je zasledovanje stabilnega, uravnoveženega in trajnostnega gospodarskega razvoja in s tem ustvarjanje pogojev za uspešno delovanje obrtnikov in podjetnikov dolenjske regije. Zbornica združuje 660 članov iz osmih dolenjskih občin in deluje že 50 let. Organizacija deluje trajnostno in družbeno odgovorno, z vizijo ohraniti tradicijo ter ustvarjati pogoje za moderno obrt in sodobno podjetništvo. S svojim vsestranskim prispevkom in delovanjem odgovorno skrbi za razvoj in napredek gospodarsko uspešne regije.

UREJANJE PRILJUBLJENIH SPREHAJALNIH POTI

Številna mestna sprehajališča pred pomladjo dobivajo urejeno in novo podobo. Poleg celovite prenove Kettejevega drevoreda in postavitve pametne javne razsvetljave na Župančičevem sprehajališču so v minulih tednih potekala še redna vzdrževalna dela na mestnih sprehajališčih. Sodelavci iz Komunale Novo mesto so peskali pešpoti v Ragovem logu, pri Evroparku in v Portovalu ter odstranili tudi dve suhi drevesi na Julijinem sprehajališču, ki sta bili po oceni strokovnjakov v tako slabem stanju, da arboristični posegi ne bi učinkovali. Eno izmed odstranjenih dreves je bilo zamenjano z novo sadiko. Nova drevesa rastejo tudi v Kettejevem drevoredu.

NOVA DREVEŠA, RAZSVETLJAVA IN TEMATSKA POT

Prenova Kettejevega drevoreda se poleg zasaditve novih dreves nadaljuje s polaganjem cevi za javno razsvetlavo in električno. V teku je izvedba tematske poti na Marofu, sledi ureditev makadamske poti, ki bo na strmejših delih površinsko prevlečena s protiprašno zaščito, ter postavitve drogov javne razsvetljave in urbane opreme.

PAMETNA RAZSVETLJAVA NA ŽUPANČIČEVEM SPREHAJALIŠČU

Na Župančičevem sprehajališču poteka postavitve pametne javne razsvetljave, pri kateri bo možno naprednejše nadzorovanje jakosti osvetlitve, ki bo prilagojena obiskanosti sprehajališča. Gre za enega izmed ukrepov projekta Pametno mesto, katerega cilj je med drugim zagotoviti čim manjšo svetlobno onesnaženost.

Novo razsvetlavo bo dobilo še eno priljubljeno »zeleno prizorišče«. Štirje novi 40-metrski drogovi bodo kmalu razsvetlili stadion Portoval. Moderna razsvetljava bo omogočala večerne treninge in tekmovanja nogometašev in atletov. Pred izvedbo je tudi nekaj novih površin za pešce in kolesarje: marca je načrtovana objava razpisa za izvajalca gradnje brvi v Irči vasi, med Malim Slatnikom in Petelinjekom pa se bo še letos ob rekonstrukciji državne ceste začelo urejanje večnamenske poti in obračališča za avtobuse.

NOVI TURISTIČNI KARTI VABITA NA PEŠ IN KOLESARSKÉ IZLETE PO MESTU IN OKOLICI

Ob omembi Novega mesta marsikdo najprej pomisli na močno gospodarstvo, ki je doma v našem mestu. A ko obiskovalci uzrejo znamenito novomeško veduto z reko Krko, ki se v okljuku vije okoli starega mestnega jedra, se navdušijo nad prizori zgodovinskega mesta, zlitega z naravo. Da bi turistom olajšali spoznavanje najlepših koticov v mestu, ki Novomeščanom vsakodnevno nudijo prostor za sprostitve in rekreacijo, je Zavod Novo mesto poleg prenovljene kolesarske in pohodniške karte, ki ljubitelje gibanja vodi na daljše ture po Dolenjski, izdal tudi karto pešpoti in kolesarskih poti po mestnih sprehajališčih in ulicah. Zemljevida, ki bosta lahko prav prišla tudi domačinom, sta v slovenskem in angleškem jeziku brezplačno na voljo v Turistično informacijskem centru na Glavnem trgu.

Mestna karta s štirimi pešpotmi in dvema potema, ki ju lahko opravimo peš ali s kolesom, nas vodi po ulicah starega mestnega jedra, po sprehajališčih ob reki Krki in mestnih gozdovih Ragov log in Portovač, na grad Grm in arheološko bogati grič Marof ter sega vse do Češče vasi z Olimpijskim centrom in Regrče vasi s skill parkom. Najkrajša pot, primerna za prijeten sprehod, meri 3,7 km, najdaljša pa predstavlja že konkreten pohod, saj meri 14,5 km. Zemljevid vabi tudi k preizkušanju tekaške pripravljenosti, saj vključuje 11,5 km dolgo tekaško progo, ki jo je začrtal organizator novomeškega polmaratona in olimpijec Primož Kobe.

Tit Košir

Kolesarska in pohodniška karta obsega območje od Novega mesta do Žužemberka na zahodu, Kostanjevica na Krki na vzhodu, Šentruperta na severu ter do Gorjancev na jugu. Na zemljevidu je vrisanih 13 kolesarskih poti, med njimi je tudi znamenita Rudolfova kolesarska in pohodniška pot. Posebej je označenih še pet med domačini zelo priljubljenih pohodnih poti: Machova pot, Slakova pot, pešpot na Trško goro, pešpot na Trdinov vrh in vsem pohodnikom znana Trdinova pot. Opis posamezne kolesarske poti poleg osnovnih informacij o težavnosti, višinski razliki, dolžini poti, času vožnje ter navedbe

**ZEMLJEVID
VKLJUČUJE TUDI
11,5 KM DOLGO
TEKAŠKO PROGO**

Peter Žunič Fabjančič

tipa kolesa, ki je priporočljivo za konkretno pot, dopolnjuje še grafični prerez poteka poti.

Obe karti sta opremljeni s QR kodami, prek katerih lahko uporabnik dostopa do GPS sledi posameznim potem in jih lahko uporabi direktno na telefonu ali pa si jih naloži na drugo navigacijsko napravo. Vabljeni, da jih preizkusite in se peš ali na kolesu podate v odkrivanje ali pa ponovno uživanje v lepih koticih Novega mesta in širše Dolenjske.

Peter Žunič Fabjančič

ŠPORTNO-REKREACIJSKI PARK ČEŠČA VAS Z NOVO PODOBO

Športno-rekreacijski park Češča vas predstavlja v strategiji razvoja Mestne občine Novo mesto enega ključnih območij za razvoj rekreacije in vrhunškega športa, z vizijo, da postane zaokrožena celota, ki bo omogočala raznovrstne aktivnosti širokemu naboru ciljnih skupin in generacij.

V pripravi je občinski podrobni prostorski načrt za Športno-rekreacijski park Češča vas, ki bo podlaga za nadaljnji razvoj tega območja Novega mesta z vizijo sožitja narave, rekreacijskih in športnih aktivnosti ter zdravega življenja za vse generacije.

Na območju Češče vasi poteka oziroma je v pripravi vrsta večjih in manjših projektov, ki predstavljajo koščke sestavljanke bodočega celovitega športno-rekreacijskega parka. Ta že danes živi in se razvija skozi svoje naravne danosti, priljubljen konjeniški center ter dobro prepoznano pokrito dvorano z velodromom, ki je v minulem obdobju postregla z vrsto odmevnih tekmovanj in dejavnosti na področju atletike in kolesarstva.

Gotovo največji naslednji razvojni korak parka Češča vas bo izgradnja bazenskega kompleksa s 25-metrskim pokritim bazenom, ki bo umeščen v neposredno bližino velodroma in bo skupaj z njim ustvarjal zaključeno celoto bodočega olimpijskega športnega centra. Seveda ima tovrsten bazen za novomeško občino še širši pomen kot le zagotavljanje pogojev za vrhunski šport,

saj bo postal glavni center plavalnega opismenjevanja ter razvoja plavalne kulture in s tem omogočal promocijo plavanja kot vseživljenjske rekreacije.

V severnem delu parka so v prihodnosti načrtovani objekti in ureditve za potrebe konjeniškega centra, motorični park, kamp in območje za piknike, v zahodnem delu pa bo urejen prostor predvsem za športno-rekreativne in sorodne dejavnosti, ki so bližje naravi in so primerne za otroke, mladino, starejše, za osebe s posebnimi potrebami, občasne obiskovalce in sprehajalce. Zahodni del območja naj bi na ta način dobil značaj vzgojno-izobraževalnega središča za spoznavanje narave in promoviranje gibanja ter zdravega načina življenja, namenjen pa bo širokemu spektru uporabnikov.

Vsej navedeni ureditvi je potrebno v prihodnjih letih vdihniti tudi vsebino in programe za predvidene ciljne skupine. Mestna občina Novo mesto bo v Češči vasi v naslednjih štirih letih

izvajala pilotni projekt VARCITIES, ki je v celoti financiran iz okvirnega programa Evropske komisije za raziskave in inovacije Obzorja 2020 v višini slabega pol milijona evrov. Aktivnosti bodo zajemale revitalizacijo območja športno rekreacijskega parka Češča vas z izvedbo trim steze, vpete v naravno okolje, pripravo inovativnih programov dobrega počutja in zdravja ter razvoj sodobnih tehnologij za njihovo spremljanje in izvajanje – tudi z gradniki pametnih tehnologij »Interneta stvari«. Cilj vrste projektov, ki jih občina razvija na tem področju, je torej integrirati posamezne dele športnega parka v inovativno celoto, ki bo omogočala aktivnosti tako vrhunskim športnikom kot tudi mlajšim in starejšim populacijam s specifičnimi potrebami.

Nenazadnje bo Češča vas ostalim delom Novega mesta približala tudi bodoča brv v Irči vasi, ki bo marsikomu omogočila, da obiše to novomeško športno-rekreacijsko območje na okolju prijazen trajnostni način – peš ali s kolesom.

NOVI BAZEN BO UMEŠČEN V NEPOSREDNO BLIŽINO VELODROMA

NADALJEVANJE PRENOVE DRŽAVNE CESTE V ŠMIHELU

Konec minulega meseca so se začela dela na odseku državne ceste v Šmihelu od križišča s Šukljetovo ulico do odcepa za Regrške Košenice, s čimer se nadaljuje predlani začeta prenova pomembne mestne vpadnice. Promet v času gradnje, ki bo končana julija, poteka izmenično enosmerno s semaforji, ob prometnih konicah po potrebi usmerjanje poteka tudi ročno. Dostop do hišnih priključkov je možen v dogovoru z vodjo gradbišča.

PRENOVA CESTE, NOV PLOČNIK IN RAZSVETLJAVA

Prenova obsega rekonstrukcijo cestišča ter izgradnjo pločnika in javne razsvetljave, s čimer se nadaljujejo prizadevanja za izboljšanje regionalnih povezav na območju Novega mesta. Vrednost del je dobrih 856 tisoč evrov, pri čemer bo Direkcija RS za infrastrukturo prispevala dobrih 692 tisoč evrov, občina pa dobrih 163 tisoč evrov.

DELA POTEKAJO V TREH FAZAH

Prenova prometno obremenjene ceste zaradi zahtevnosti poteka v treh delih. Prva in že končana faza je obsegala prenovu najbolj problematičnega odseka med šmihelsko cerkvijo in Šukljetovo ulico. Po zaključku del med križiščem s Šukljetovo ulico do odcepa za Regrške Košenice bo sledila še prenova tretjega odseka od križišča s Smrečnikovo ulico do šmihelskega pokopališča, sprejeti pa so tudi že prostorski akti za gradnjo šmihelske obvoznice.

NOVE KOLESARSKÉ POTI IN PEŠ POVEZAVE

Združenje mestnih občin Slovenije (ZMOS) je v začetku leta potrdilo seznam sofinanciranja osemindvajsetih izbranih operacij mestnih občin za projekte trajnostne mobilnosti, med katerimi so trije novomeški. S pomočjo odobrenega sofinanciranja v skupni višini 1,7 milijona evrov bomo zgradili dve novi brvi čez Krko in uredili manjkajočo kolesarsko povezavo med Bršljinom in Drsko.

ODOBRENO SOFINANCIRANJE ZA TRI NOVOMEŠKE PROJEKTE

Za brv čez reko Krko med Loko in Kandijo je v izdelavi dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja, za brv v Irči vasi poteka pridobivanje gradbenega dovoljenja, za kolesarsko povezavo med Drsko in Bršljinom v skupni dolžini 2,6 kilometra pa poteka projektiranje. Če bomo uspešni pri zagotavljanju dokumentacije, se bo lahko gradnja brvi začela že v letošnjem letu, nove kolesarske povezave pa prihodnje leto.

Na občini se načrtno usmerjamo v prostorsko urejanje kolesarskih poti in peš povezav, povezovanje obstoječih v zaključene, funkcionalne celote in povezovanje teh do mestnih zelenih površin in okoliških, obmestnih krajev. Brv Loka-Kandija bo tako v bližini izliva potoka Težka voda povezala območje Kandije in zalednega šmihelskega območja z ožjim delom mestnega jedra in športno rekreacijskim parkom Loka, inovativna prednapeta konstrukcija brvi v Irči vasi pa bo povezala eno največjih stanovanjskih sosesk na Drski in na drugi strani razvijajoče se bršljinško zaledje s Češčo vasjo in Podbreznikom. Kolesarska povezava Drska-Bršljin je načrtovana kot nadaljnja ureditev brvi v Irči vasi z navezavo v smeri Drske in Bršljina.

Arhitekturna rešitev za brv v Irči vasi

SISTEM SOUPORABE AVTOMOBILOV KMALU V NOVEM MESTU

Souporaba avtomobilov predstavlja možnost uporabe avtomobila brez stroškov lastništva in vzdrževanja. Za marsikoga je lahko cenejša in udobnejša od uporabe lastnega vozila. S podpisom pisma o nameri za vzpostavitev sistema souporabe električnih avtomobilov v Novem mestu s podjetjem Avantcar smo storili nov, pomemben korak k sodobnim oblikam mobilnosti.

POMEMBEN PRISPEVEK K VAROVANJU OKOLJA

Pilotni projekt, ki je med poslovnimi subjekti požel že veliko zanimanja, bo v Novem mestu poskusno zaživel maja. Uporabniki bodo izposojlo in plačilo opravili preko aplikacije, pri tem pa plačali le minute ali ure uporabe. Zagotovljeno imajo tudi parkirno mesto. V prvi fazi izvedbe bo na voljo od deset do dvajset avtomobilov na električni pogon, ki predstavljajo tudi pomemben prispevek k varovanju okolja.

ZAGOTOVLJENA PARKIRNA MESTA

S souporabo avtomobilov se lotevamo enega od elementov reševanja mobilnosti predvsem v urbanem delu Novega mesta, v projektu pa bomo za izvedbo souporabe zagotovili uporabo električnih polnilnic in parkirnega prostora. Glede na urejenost in dostopnost infrastrukture ter bližino potencialnih uporabnikov bodo parkirna mesta najprej na voljo na parkirišču pri Kettejevem drevoredu, na Novem trgu in na Trdinovi ulici. Vse tri lokacije so že sedaj opremljene z električnimi polnilnicami, ki bodo po potrebi v prihodnosti še nadgrajene.

CELOVITO UREJANJE PROMETNE POLITIKE

Projekt souporabe avtomobilov v Novem mestu vpeljujemo v sklopu celovitega urejanja prometne politike, saj tovrstna mobilnost predstavlja razbremenitev prometa in okolja v občini. Sistem bo pripomogel k zmanjševanju števila lastniških avtomobilov v gospodinjstvih in k spremembi navad in vrednot uporabnikov. Na področju souporabe

vozil smo pred tremi leti že uspešno vzpostavili sistem izposoje in souporabe koles GoNm, ki je med Novomeščani zelo priljubljen. V nadaljevanju prizadevanj na področju trajnostne mobilnosti poleg projekta souporabe avtomobilov

in širitve postaj GoNm načrtujemo tudi gradnjo novih kolesarskih povezav, postajališč za avtodome in širitev mreže električnih polnilnih postaj, ki so sedaj na voljo že na petnajstih lokacijah.

NAŠA OKOLICA JE PRAVA ZAKLADNICA ZNANJA

*Otroci imajo majhne noge,
a delajo največje korake
do sonca, do sreče, čez svet
in puščajo za vse zanesenjake
v prihodnosti sled.*

Besed Toneta Pavčka se zavedamo tudi v vrtcu Ciciban, zato sta igra in učenje na prostem prioriteta nalogi vrtca; v zavetju naših vrtcev in v okolici, ki je nepogrešljiva učilnica.

Ko malčki spoznajo vrtec, pričenjamo spoznavati svet. Sprva je to krajši sprehod okoli vrtca. Ko malčki osvojijo hojo v skupini in pravila udeležencev v prometu, pa postane okolica Novega mesta prava zakladnica znanja. Tu je Ragov log, kjer v vseh letnih časih najdemo kaj novega. Po potkah sledimo markacijam, kot nas je naučil ciciban planinec. Ko se umirimo, postane gozd naš prijatelj in pokaže vse svoje skrivnosti.

V gozdu se dobro počutimo. Spoznavamo ga z vsemi čutili. Dihamo svež zrak in z vojnom ugotavljamo, kje se skrivajo gobe. Potipamo rastline, iščemo gozdne plodove ali pa jih le razvrščamo. Poleti okušamo jagode, ki jih najdemo. Gozd je naše igrišče v poletni vročini.

Nemalo možnosti nam nudijo mestni griči: Marof s Kettejevimi drevoredom. Žibertov hrib z vremensko opazovalnico, Portoval in Grm, kjer je za kapelico priročen kotic za malico in prečudovit pogled na Kapitelj, v daljavi pa nas pozdravljajo Kamniške Alpe. Le korak stran je grmski grad, kjer si ogledamo miljnike – rimske prometne znake. V grajskem parku preštujemo stopnice, drevesa okoli ribnika in še in še.

Ob povratku v parkih in na igriščih počivamo, se sprostimo in malicamo. Žal so naša potepanja omejena, saj ob igriščih in v parkih ni javnih stranišč. Kljub temu je tudi mestno jedro vredno obiska: obzidje, Glavni trg z vodnjakom, Breg, kapiteljska cerkev. Žal ne moremo tudi na zvonik, da bi uživali v razgledu.

S Kapitlja se po stopnicah spustimo na Župančičevo sprehajališče, do Loke in upamo, da bomo ugledali bobre.

Okolico Novega mesta izkoristimo za aktivna popoldanska druženja. S kolesi se zapeljemo do otoškega gradu, do Šmarjeških Toplic, kjer poleti cvetijo lotosi, Škratove jame, konjeniškega centra v Češči vasi in doline ob potoku

Bezgavec, kjer lahko spoznavamo delovanje mline. Povzpemo se do Starega gradu, do mogočne lipe na Trški gori in ob Machovi poti iščemo metulja jamamaja. Pozimi se skupaj s starši sankamo. V maju je posebej veselo, ko naš vrtec na Sevnem pripravi CICIDAN – praznik veselja in gibalnih iger za vse otroke in mlade po srcu. Ko se maj poslovi, se nam na Gorjance mudi. Povzpemo se do Mehovskega hriba, kjer je nekdanja grajska gospa. Obiščemo Gospodično, se v njej osvežimo kot mehovska gospa. Tako ostanemo zdravi tudi mi, starši, vzgojitelji in vzgojiteljice.

Zato naj vam bomo Cicibani za zgled; pojdite tudi vi peš ali s kolesom na izlet. Povsod je lepo, doma je najlepše, le gledati je treba z otroškimi očmi.

Avtor fotografij je Peter Žunič Fabjančič,
razen kjer je označeno drugače.

Ob odprtju razstave kamnitih skulptur Ljubezen, večna kot kamen v Državnem svetu je bila predpremierno izvedena arija iz opere večne ljubezni Julija. Slednja je na premieri in treh ponovitvah v Novem mestu požela navdušenje obiskovalcev. 📷 Nataša Jakopin

Praznovanje dneva samostojnosti in enotnosti je z igranim recitalom Po nevihti sladkih rož popestrila Gledališka skupna Goga, ki deluje na Gimnaziji Novo mesto. 📷 Boštjan Pucelj

Na sprejemu prostovoljcev iz 34 društev se je župan vsem prizadevnim zahvalil za predanost, plemenita dejanja in podporo naši skupnosti in institucijam.

Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine je ob mednarodnem dnevu materne jezika pripravilo okroglo mizo, na kateri so člani Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU spregovorili o nastajanju novih pravopisnih pravil. 📷 David Skušek

Dotrajani most v vasi Otočec bo po končani prenovi varnejši. V sklopu del bodo celovito prenovljeni vozna površina, poškodovane mostnice in deli ograje.

Novomeški simfonični orkester je s koncertom, posvečenim praznovanju 30-letnice delovanja orkestra in 100. obletnici novomeške pomladi, poskrbel še za eno izjemno uverturo v kulturni praznik. 📷 Robert Kokol

Na obisku pri zgovorni in vitalni stoletnici Mariji Svetičič.

Prenova zadružnega doma na Uršnih selih bo krajankam in krajanom ponudila primerno kombinacijo stanovanjskega objekta s potrebnimi prostori za krajevno skupnost in društvene dejavnosti. 📷 Vanesa Dželadini

Priprave na pomlad so v polnem teku. Ekipe Komunale Novo mesto urejajo sprehajališča in skrbijo za zasaditve javnih površin.

Skrbimo za kulturno dediščino, energetske učinkovitost in urejenost najbolj izpostavljenih javnih zgradb v mestu. Na stavbi občinske uprave so bila celovito zamenjana okna in senčila.

V Olimpijskem centru Novo mesto se lahko pohvalijo z najmodernejšim »zajcem« za narekovanje hitrosti kolesarjev. Električno kolo Greyp G12s Spirit Bike je doniralo podjetje Lastinski.

Številne novomeške uspešne zgodbe na gospodarskem, izobraževalnem, športnem in kulturnem področju so bile odlična iztočnica za pogovor župana z Nj. eksc. Florence Ferrari, veleposlanico Francoske republike.

Najvztrajnejši preganjalci zime so se sprehodili po mestnih ulicah in popestrili pustni torek.

Krajani Gabrja so se razveselili odprtja prenovljenega vaškega središča. 📷 Urban Kramar

> OŠ Bršljin

ZELENA DOLENJSKA

OB REKI KRKI

Nekega lepega dne smo se z družino odločili za sprehod. Domislili smo se, da se sprehodimo ob reki Krki.

S seboj smo vzeli malo kruha za račke in labode, saj smo tega, da jih nahranimo, že navajeni. Po navadi gremo skozi zeleni Kettejev drevored, ob športni dvorani Marof na Glavni trg, po Župančičevem sprehajališču proti Loki. Na Loki se ustavimo, posedimo na klopcah in nahranimo rečne živali. Včasih se v Gostišču Loka posladkamo s slastno tortico in osvežimo s pijačo. Ustavimo se še na mostu in pogledamo v daljavo reke Krke. Po peščenici potki se odpravimo še do mestne plaže.

Nekoč smo se čez reko Krko od enega do drugega brega popeljali s čolnom. Od tam smo jo mahnilo proti gozdu Portoval, kjer so že rastle prve trobentice, zvončki in druge spomladanske cvetlice. Bilo je čudovito.

Mogoče se bomo v prihodnosti odločili za potop pod gladino Krke. Tega si močno želim.

Naj se vrnem na Kettejev drevored. Ta je sedaj že preurejen, zasajena so nova mlada drevesa. Zato vas prosim, da ne uničujete mladega zelenja. To bo škodilo nam in živalim. Poslušajte naravo, kaj nam sporoča. Sprehodite se, enkrat za spremembo, z vrečko v roki, v katero poberite vse smeti.

Ohranimo našo naravo čisto in lepo.

Anastasija Tukič, 5. b

POHOD NA TRŠKO GORO

Pohod na Trško goro je bil eden najlepših pohodov, še posebej zato, ker sem ga doživel s svojimi sošolci.

Zgodaj zjutraj smo se zbrali pred našo šolo OŠ Bršljin in prevzeli malico ter vodo. Ko smo imeli vse pospravljeno v nahrbtnikih, smo se odpravili proti Trški gori. Med potjo smo poslušali žvrgolenje ptic, opazovali žuželke in občudovali zelene trate, drevesa in ostale rastline, ki je rastle ob poti.

Da smo si krajšali čas, smo se s sošolci igrali tudi razne miselne igre. Prvi postanek je bil v gozdčku naselja Župnca. Tam smo si malo oddahnili in se osvežili z vodo. Pot nas je peljala naprej skozi gozd do Ždinje vasi. Tam je sledil daljši postanek na velikem parkirišču pri gostilni Pugljevka.

Nekateri sošolci so se med potjo zafrkavali, si nagajali in se ustavljali. To mi ni bilo najbolj všeč, a mi ni pokvarilo dneva. Užival sem na soncu in svežem zraku. Bili smo že blizu vrha Trške gore in tega sem se zelo veselil. Pri cerkvi je sledilo igranje, lovljenje in zabava. Če smo imeli srečo, smo našli tudi kakšno štiriperesno deteljico ali ujeli kobilico. Za cerkvijo je tudi gozd, v katerega pa nismo šli. Morda naslednjič.

S Trške gore smo šli po isti poti kot tja, le da nas je pot vodila navzdol. Kot sem že povedal, na Trški gori je čudovito, zato obisk priporočam tudi drugim.

Lukas Brljavac, 5. a

DRUŽINSKI IZLET

Nekega dne smo se z družino odpravili do reke Krke. Na poti smo občudovali prelepo naravo, ki nas je obkrožala.

Ko smo prišli do reke Krke, smo odšli na splav. Na splavu je bilo čudovito. Videli smo Krko v vsej njeni lepoti in račke, ki so veselo plavale po njej. Na splavu smo poslušali glasbo. Ko smo prišli s splava, smo odšli k naši teti, ki stanuje v bližini. Tam so nas čakali piškoti in mleko. S teto sva naredili biskvit: segreli sva čokolado za kuhanje in pripravili kokos v posodo. Biskvit sva namočili v čokolado in še v kokos. Nastale so kokosove kocke. Dokončani biskvit sva ponudili vsem ostalim. Rekli so, da je fantastičen. Od takrat naprej znam narediti biskvit.

S splavom smo se vrnil nazaj po reki Krki in že lahko opazovali sončni zahod, ki je bil še lepši kot sicer, saj se je lesketal v vodi. Dan je bil krasen, saj je bil drugačen in preživet v naravi, z družino, s sorodniki, kar ni prav pogosto. Takšen izlet si želim še kdaj ponoviti.

Žana Lužar, 4. c

OB REKI KRKI

Poleti smo se z družino odpravili veslat po reki Krki. S seboj smo vzeli dva supa in kajak.

Z nami je odšla tudi psička Mina. Ko smo prispeli do reke Krke, smo supa napolnili z zrakom. Iz avta smo vzeli štiri vesla in kanu. Vse to smo položili na vodo. Sama sem odšla na sup s svojo starejšo sestro, oči na drugi sup s psičko Mino, mami pa v kanu. Začeli smo supati in veslati. Mami je prehitela vse. Psički Mini je bilo vroče, zato je skočila v vodo in zaplavala ter se tako malo osvežila. Nato jo je oči potegnil nazaj na sup.

Bili smo že na sredini Krke, ko smo tudi mi, razen mami, skočili v vodo in se malce okopali. Nato sem legla na sup, sestra pa je veslala. Privestali smo do mostu in šli tam na kosilo. Med našim kosilom je Mina vztrajno čuvala naše stvari. Po kosilu smo se spet odpravili naprej po naši lepi

Krki. Po dolgem supanju in veslanju smo spet malo počili. Legli smo na supa in ju privezali skupaj s kanujem, da nas ne bi kam daleč odneslo.

Končno smo prišli do brega, kjer smo imeli parkiran avto. Tik preden smo stopili na kopno, je Mina očiju s supa sklatila telefon. Nismo ga našli. Oči je bil na Mino zelo jezen. Okregal jo je in jo kaznoval. Vse pripomočke smo spravili nazaj v avto in se odpravili proti domu.

Doma smo vse lepo pospravili, sestra pa je skuhala odlično večerjo. Mina je dobila sočen piščančji zrezek brez kosti. Po slastni večerji smo pogledali film o Jamesu Bondu, nato pa odšli spat.

Vesela sem bila dneva, ki smo ga preživeli na Krki. Morda nas jutri čaka nova dogodivščina.

Gaja Jakše, 5. r

Dolenjska,
od kod lepote tvoje?
Najbrž
od tam, kjer je
zelenje z rožami
pod senco.

Živali matere narave
plešejo pod njenimi žarki.
Ko odprem okno,
vdihnem zrak in jih
začutim ...

Ko zazrem se v bližnje griče,
vonjam grozdje in poslušam ptiče ...
V daljavi sadovnjak cvetoč,
spleza nanj deček ves smejoč.

To pišem zato,
da Dolenjci se zavedo,
kaj vse jim nudi narava,
naj vedo, da Dolenjska dežela je
prava!

Tilen Bele, 4.c, OŠ Bršljin

> Mojca Pavlin, vodja Podružnične šole Podgrad

POD MEHOVSKIM HRIBOM ŠOLA STOJI

Naša podružnična šola stoji pod hribom, na katerem je nekoč stal mogočni Mehovski grad, katerega je opisoval tudi Janez Vajkard Valvasor v svoji Slavi vojvodine Kranjske.

Zaradi njegove lege imamo učenci in učiteljice možnost večkrat obiskati

razvaline nekdanjega mogočnega gradu ali pa se samo sprehoditi po poti okoli Mehovskega hriba. Ob naši šoli vodi pot, ki so jo lepo uredili krajanje KS Podgrad, opremljena pa je s smerokazi, počivališči; na vrhu so smerokaz, klopca, razpelo in razgled na celotno novomeško kotlino. Z učenci se večkrat podamo na vrh Mehovega in izkoristimo naravno danost, da z učenci utrjujemo vsebine iz učnih načrtov različnih predmetov. Pogovarjamo se lahko o mehovski gospodični, opazujemo lego in relief Gorjancev, štejejo okoliške vzpetine, opazujemo lego in pomembne zgradbe Novega mesta, se orientiramo ali pa samo ustvarjamo z naravnimi materiali, ki jih je okoli nas v izobilju.

Ob našem šolskem in vrtčevskem igrišču smo pri naravoslovnem krožku uredili

cvetlične gredice trajnic, postavili hotel za žuželke in ptičjo krmilnico, pod cvetličnimi in leskovimi grmi pa gradimo hiške za škrate, hrošče in ostale prebivalce travnatih površin v okolici naše šole.

Nekateri naši športni dnevi potekajo v bližini šole, saj je najlepše, kadar lahko sedemo v mehko in toplo travo, prevračamo kozolce ali brcamo žogo po travi, pa nas ni strah, če pademo. Hodimo med travniki, po gozdnih in travnatih poteh, spoznavamo okolico našega doma in hkrati utrjujemo vez s svojim domačim krajem.

Ob šoli imamo lepo urejeno šolsko igrišče, imamo tudi prostor za igrala za vrtičkarje. Najlepše pa je, da se lahko igramo skrivalnice in vemo, da nas dolgo

ne bo nihče našel, saj je grmiček sredi trave najboljše skrivališče, tako kot široko deblo stoletne lipe, ki stoji sredi dvorišča in nas prav gotovo dobro skrije pred radovednimi očmi.

Vsi radi hodimo v našo šolo, najbolj pa uživamo, ko smo lahko zunaj na soncu, ko se lahko igramo, ustvarjamo in gibamo na svežem zraku, ko gremo v gozd ali samo na travnik.

Lepo povabljeni, da si utrgate kakšno urico, se pripeljete ali pripešočite v naš lep kraj in se povzpnete mimo naše šole na Mehovo. Ne bo vam žal!

> Mladi šolski novinarji OŠ Drska, mentorica M. Kadivnik

DRSKA IZGUBLJA REKREATIVNE POVRŠINE

Največja prednost OŠ Drska je, da imamo prečudovito okolico. Zelena površina okoli šole in mir, ki ga imamo, sta zelo pomembna tako za učence kot za krajane. Nudi nam sprostitev in številne možnosti za rekreacijo. Imamo igrišče, igrala, zeleno učilnico, prostor za tek, zeleno oazo za sprehod ali pohode, pozimi pa se hrib spremeni v smučišče in sankališče. Izvedeli smo, da ob naši šoli načrtujejo izgradnjo ceste, ki bo potekala deloma po obstoječi kolovozni poti od kotlovnice in se navezovala na OŠ Dragotina Ketteja, zato smo mladi šolski novinarji razmišljali, kaj bomo z njo na račun rekreacije na Drski pridobili in kaj izgubili.

Za našo šolo je hrib, s katerega lahko vidiš celo šolo, gozd, po katerem se radi sprehajamo, travnik, kjer se lovimo. Poleti gremo ven za zabavo, spomladi na njej učenci tečemo kros ali pa nabiramo rože, jeseni se lovimo med pisanimi listi, pozimi se sankamo, smučamo, tečemo na smučeh ali se kepamo. Zunaj, v naravi skoraj vedno poteka tudi naš rekreativni odmor. Zelena okolica pa ni zelo prijetna le za nas, ampak tudi za naše hišne ljubljence, ki jih lahko spustimo s povodca ter jim omogočimo vsaj malo svobode. Ko bo cesta zgrajena in odprta, si tega ne bomo več upali, saj bi bila prevelika nevarnost, da bi se kateremu

ljubljenčku kaj zgodilo. Ne želim si ceste v tej naši majhni, a lepi dolini.

Hana Testen, 7. c

Pri nas okoli šole je mirno, zelenih površin je res zelo veliko. Meni je najljubši zimski čas, ko zapade sneg in lahko tečemo na smučeh ali se sankamo s pležuhi. Zelo je zabavno. O cesti, ki bo potekala ob naši šoli, nimam najboljšega menja. Bolj hrupno bo in odpovedati se bomo morali različnim dejavnostim, kot npr. krosu, ki poteka od našega igrišča po hribu do gozda in po kolovozni poti

nazaj do šole. Mene moti že, ko za šolo pripelje kakšen avto, kako bo šele, ko jih bo veliko več. Mislim, da je sedaj prostor veliko boljše izkoriščen kot takrat, ko bo tam potekala hrupna in prometna cesta.

Lana Pia Skrbinek, 6. a

Ko bo nova cesta zgrajena, naju bo najbolj motil hrup avtomobilov, ko se bomo učili. Všeč nama bo, če bova lahko med poukom gledali ven avtomobile. Po eni strani komaj čakava, da zgradijo novo cesto.

Zoja Nosan in Neža Mali, 2. a

Izvedeli smo, da načrtujejo gradnjo ceste čisto tik našega igrišča in šole. Mislim, da je to slabo. Zvoki avtomobilov nas bodo motili pri pouku, ne bomo slišali učiteljice, mogoče bo zaradi tega vse narobe napisano. Morda pa bo na Drski, kjer jaz živim, manj prometa, česar se veselim.

Laura Jakše, 4. c

Pri nas okoli šole je mirno, zelenih površin je res zelo veliko. Meni je najljubši zimski čas, ko zapade sneg in lahko tečemo na smučeh ali se sankamo s pležuhi. Zelo je zabavno. O cesti, ki bo potekala ob naši šoli, nimam najboljšega menja. Bolj hrupno bo in odpovedati se bomo morali različnim dejavnostim, kot npr. krosu, ki poteka od našega igrišča po hribu do gozda in po kolovozni poti nazaj do šole. Mene moti že, ko za šolo pripelje kakšen avto, kako bo šele, ko jih bo veliko več. Mislim, da je sedaj prostor veliko bolje izkoriščen kot takrat, ko bo tam potekala hrupna in prometna cesta.

Lana Pia Skrbinek, 6. a

Ko bodo tukaj zgradili cesto, bomo izgubili številne možnosti za gibanje. Imeli bomo bolj onesnaženo okolje, živali ne bodo več prihajale, bolj nevarno bo za učence in otroke iz vrtca, ki sedaj samo odprejo vrata terase in so na travniku ter spodnjem igrišču. Ko bo narejena cesta, bodo pa tik ob njej.

Brina Retelj, 7.c

Nisem za cesto, ker bo učence med uro motil hrup avtomobilov, živali se bodo prestrašile in narava se bo uničila.

Alja Šepetavc, 4. c

Moja najljubša aktivnost v Mrzli dolini je sprehajanje psa. Ob misli na to, da bo ob naši šoli potekala cesta, ne najdem nič dobrega. Izgubili bomo naš mir, aktivnosti ne bo več, pozabimo lahko na brezskrbno druženje v prometno varni okolici, tudi pse bomo morali sprehajati nekje drugje ali jih imeti ves čas na povodcu. Zaradi ceste bo naša okolica bolj nevarna.

Niki Kuzma, 7. c

Iz naših učilnic vidimo naravo in marsikdaj opazimo kakšno žival. Učimo se v tišini, na travnikih in v gozdovih raziskujemo naravo, po kolovozni cesti ob šoli tečemo kros. Ne veselim se ceste. Preveč bo hrupno in nič več ne bomo mogli tekati po cesti do gozda.

Nejc Šuštarč, 5. a

V ospredju šolsko igrišče, v ozadju zelena učilnica in sprehajalne poti po travnikih in gozdu.

Kolovozna pot, kjer tečemo kros, načrtovano pa je, da bo postala prava cesta.

Zelena učilnica

KRAJANI SE DRUŽIJO NA IGRIŠČU

V Krajevni skupnosti Gotna vas imamo na ulici Jedinščica urejeno športno igrišče, ki našim krajanom služi za rekreacijo, oddih in prosti čas. Zgrajeno je bilo z namenom, da bi se družili na prostem in se ukvarjali z različnimi športi. Na njem je ograjeno travnato igrišče za nogomet, asfaltirano košarkarsko igrišče, balinišče in sodobno opremljeno otroško igrišče z več igrali.

Travnato igrišče uporabljajo mladi nogometaši, ki v svojo družbo povabijo tudi ekipe drugih športnih društev. ŠD Gotna vas 2000 je ravno lansko leto praznovalo že 20-letnico delovanja in ob tej priložnosti organiziralo nogometno tekmo starih in mladih igralcev.

Poskrbljeno je tudi za košarkaše, ki v poletnih mesecih vadijo na svojem igrišču in na igrah KS žanjejo najboljše uspehe.

Na balinišču je trenutno še bolj mirno, a nameravamo zagnati tudi tovrstno dejavnost.

Otroško igrišče je za otroke in mladostnike javno dostopno. Prostor je odprt za igro in druženja otrok in

Arhiv društva

mladih vseh starosti, tam se seznanijo z različnimi športi. Tako lahko naši najmlajši uživajo na gugalnici, igralih na vzmeh, na toboganu in na motoričnih igralih.

Zelene javne površine so zelo pomembne za prebivalce vsakega kraja.

V naši skupnosti, pod budnim očesom mentorice, skupina Šola zdravja vsak delovni dan na igrišču telovadi. Ljudem rekreacija pomaga, da ohranjajo in krepijo zdravje in si s tem izboljšajo kakovost bivanja.

PARK LOG V KS STOPIČE

Marjan Strajnar, upokojenec in krajan Dolnje Težke Vode, je v letih 2003 in 2004 na podedovanem zemljišču na levi strani potoka Težka voda v spomin staršema Antonu in Jožefi ter bratu Alojzu zasnoval park Log na delno že zaraščajočih se travniških površinah. Površina parka obsega okoli 1,3 ha in zajema pretežno zemljiške površine pod in nad krajevno cesto, ki povezuje vasi Stopiče in Dolnja Težka Voda. Park se na levi strani, v smeri toka potoka Težka voda, razprostira na dolžini okoli 260 m. Pretežni del parka je zasnovan na brežini z jugozahodno ekspozicijo. V parku je mogoče občudovati tako domače, tu rastoče grmovne in drevesne vrste, kot tudi nekatere tujerodne vrste, ki so zanimive predvsem zaradi svoje jesenske barvitosti. Ob potoku so bile zasajene sadike: zlate žalujke (*Salixchrysocoma*), sive jelše (*Alnusincana*), rdečelistni ostrolistni javor (*Acerplatanoides »Crimson King«*), kroglasti javor (*Acerplatanoides »Globosum«*), beli javor (*Acerpseudoplatanus*), divji

kostanj (*Aesculushippocastanum*), pravi kostanj (*Castaneasativa*), cigarar (*Catalpabignonioides*), tulipanovec (*Liriodendrontulipifera*), platana (*Platanus x acerifolia*), ambrovec (*Liquidambarstryraciflua*), rdeči hrast (*Quercusrubra*), rdečelistna bukev (*Fagussylvatica »perpureatricolor«*), ameriški koprivovec (*Celtisoccedentalis*), gingovec (*Ginkgobiloba*), črni bor (*Pinusnigra*), bela lipa (*Tiliaplatyphila*), jerebika (*Sorbusaucuparia*), octovec (*Rhustyphina*), kroglasta robinija (*Robiniapseudoaccacia Umcraculifera*), rdečecvetni glog (*Crataeguslaevigata »Paulsscariet«*) in vrtni negoj (*Laburnumwatereri »Vossil*).

V parku ob krajevni cesti je bilo postavljenih tudi pet v bron ulitih skulptur akademskega kiparja Staneta Jarma iz Kočevja. Žal so bile skulpture na vandalski način odstranjene.

Najlažje park občudujemo s krajevne ceste, ki povezuje že omenjeni vasi. Ta

cesta je umeščena v zgornjo tretjino parka in zato omogoča lep pogled v dolino k potoku Težka voda. Najbolj čarobna je hoja v jesenskem času, ko se posajeno drevje odene v jesenske barve. Prelivajoče barve iz zelene v rumeno, oranžno in rdečo ljubitelja narave posebej navdušujejo. Park je bilo še pred nekaj leti mogoče občudovati tudi na sprehodih ob potoku Težka voda, kjer je bila postavljena mizica s klopmi za kratek oddih. Žal se danes zaradi prihoda bobra (*Castorfiber*) in njegove dejavnosti ob potoku ni več mogoče sprehajati. Zaradi bobrovega jezua je voda potoka namreč nižji del parka preplavila in ga je zato mogoče občudovati le s krajevne ceste, ki povezuje Stopiče in Doljno Težko Vodo. Pa tudi to daje parku poseben čar. Za trud in prizadevnost pri urejanju parka gre vsa pohvala njegovemu lastniku, gospodu Strajnarju, obiskovalci pa moramo znati ta trud primerno ceniti.

GORJANSKI IZVIRI KOT DRUŽABNO STIČIŠČE

IZVIR ŽLEB

Za krajane dolškega območja sta bila do izgradnje vodovoda med letoma 1996 in 2000 glavna vira vode izvir Mrzlavka in izvir v kotanji Žleb. Ta je bil zajezen leta 1955, betonsko obzidan pa dve leti kasneje. Sem so kmetje vodili napajat živino, ženske pa so se zbirale ob skupnem pranju perila in ostalih opravilih. Še danes so ohranjeni železna črpalka, korito za napajanje živine in dva perilnika za pranje perila. Njegovo pomembnost utemeljuje dejstvo, da je bil Žleb prvi v vrsti izvirov na tem območju, saj v smeri proti Podgradu, Beli krajini in Uršnim selom ni izvirskih voda. Tu so se ljudje oskrbovali s pitno vodo, ki so jo ženske na svitkih in v velikih škafih nosile na domačije.

IZVIR MRZLAVKA

Podobno vlogo in namen kot Žleb je imel še izvir Mrzlavka, iz katerega so se oskrbovali predvsem vaščani osrednjega dolškega območja. Tudi ta je betonsko obzidan, ima korito za napajanje živine, dva perilnika in železno črpalko. V betonski plošči je zapisana letnica 1955, kar potrjuje, da so vaščani oba izvira uredili sočasno. V sušnem obdobju, ko je vode primanjkovalo v vseh izviri, so se dekleta v studenec, do katerega je vodilo 12 železnih klinov, spustila tudi ob dveh ponoči, da bi napolnile škaf s pitno vodo – kasneje je vode namreč preprosto zmanjkalo.

IZVIR KUKEC

Nekoliko nižje od Mrzlavke, nedaleč od potoka Palež, se nahaja še studenec Kukec, ki ne presahne niti v najbolj sušnih obdobjih. Ljudje povedo, da je bila voda neposredno pri izviru pozimi topla, zato so ženske tja rade zahajale. Pot do izvira je bila zlasti pozimi razmeroma zahtevna, a to vaških žena ni odvrnilo od skupnih opravil. Pravijo, da so si ob posebej

mrzlih dneh ob izviru celo zakurile ogenj. Podobne zgodbe srečavanja ob zagotavljanju najosnovnejšega, tj. vode, se spletajo tudi okoli ostalih, sicer manjših izvirov vode na Dolškem. In teh ni malo, kajti tu je voda od nekdam

žuborela na plano. Številni manjši izviri na različnih koncih vasi so služili napajanju živine, njihov zgodovinski pomen pa je za vedno zabeležen v imenih enajstih dolških ulic.

Izvir Žleb je bil za vodooskrbo pomemben in temu ustrezno so ga leta 1957, ko so ga betonsko obzidali, slovesno predali namenu. Takšno slavlje pod sloganom Vse za higieno in zdravje ljudstva so vaščani brčkone pripravili tudi zaradi dejstva, da je sredstva za obzidavo izvira prispeval takratni Rdeči križ.

Domačini se vse bolj zavedajo pomena danes opuščanih izvirov. Tako so leta 2016 zaraččen izvir Žleb očistili in ob njem uredili prostor za druženje. Želja Krajevne skupnosti Dolž je, da bi v prihodnje celostno obnovila oba izvira, ki ju je dodobra načel zob časa.

IZ ZAVODA NOVO MESTO

POLETJE OB KRKI

Novo mesto je rečno mesto. Reka Krka je nekoč mestu prinašala življenje, poleti je oživilo kopališče na Loki, obrežja so nudila prekrasne sprehode in tudi ribičev dolenska lepota nikoli ni razočarala. Ljudje smo živeli z reko in zelena reka nam je vračala svoje darove. Tudi danes reka Krka in njeni bregovi ostajajo vse bolj priljubljeno zbirališče za občane in ena izmed najbolj atraktivnih destinacij za obiskovalce. Sprehajalne poti na levem in desnem bregu Krke ponujajo neokrnjeno naravo, možnosti rekreacije in »dolenjsko riviero«, ki nam jo lahko zavida marsikatero mesto. Skladno s temi usmeritvami pa skušamo v Zavodu Novo mesto povezovati in nadgraditi tudi številne aktivnosti za vse generacije, ki jih nudijo obrežja reke.

Projekt Krka živi je zaživel že v letu 2015, ko so se prvič organizirano predstavile aktivnosti športnih društev, katerih delovanje povezuje reka Krka. Danes projekt združuje okoli 20 različnih dejavnosti, ki se jih lahko v poletni sezoni udeležujete na in ob reki Krki: ribarjenje, potapljanje, tek, kolesarjenje, aktivnosti za mladino v MC Oton, odbojka na mivki, košarka, plezalna stena, pump track, tenis, Beach bar Loca, vožnja s čolni in supi, Gostišče Loka, taborniki, pasji park, vožnja s splavom itd. Osnovni namen in cilji projekta so oživljanje urbanega področja, povezovanje deležnikov z namenom povečanja prepoznavnosti

njihovih aktivnosti, Novega mesta in tudi (čiste) reke Krke. V aktivnosti želimo vključiti čim več mladih, jih osveščati o pomembnosti varovanja narave in hkrati predstaviti možnosti vključitve v različna društva, ki nudijo dejavnosti, vezane na Krko. Programi povezujejo tudi lokalna podjetja in turistične ponudnike z namenom promocije novomeškega gospodarstva in turistične ponudbe. Pestra paleta aktivnosti na reki Krki in ob njej pa se dopolnjuje z večjimi zabavnimi dogodki, kot sta Noč na Krki in Skoki v Krko.

Dan odprtih vrat – predstavitev aktivnosti projekta Krka živi in tradicionalna prireditev Noč na Krki

bosta potekala v soboto, 13. junija 2020, od 10. ure dalje. Vabljeni, da se prireditev udeležite peš, s kolesom, s čolnom ali pa morda z enim od mestnih splavov - splav Nika in Rudolfov splav. Tradicionalni Skoki v Krko pa bodo v letošnjem letu potekali v soboto, 4. julija 2020. Kulinarčna ponudba na Kandijem mostu, skoki z 12-metrskega mostu in veliki koncert na Glavnem trgu bodo zagotovo ena izmed osrednjih atrakcij v novomeškem poletju ob Krki.

Matjaž Kuzma,
vodja projektov in koordinator za šport
Jure Dolinar,
vodja projektov in odnosi z javnostmi

NOVE PRIDOBITVE NA OC NOVO MESTO

Z odprtjem Olimpijskega centra v Češči vasi pred dobrim letom, edinem tovrstnem pokritem centru s krožno kolesarsko in atletsko stezo v radiju 500 kilometrov, so zagotovljeni odlični pogoji za treninge in tekme v suhem, osvetljenem in ogrevanem prostoru, kar predstavlja dodatno prednost zlasti v zimskem času in času padavin. Olimpijski center Novo mesto omogoča izvedbo praktično vseh atletskih disciplin, ki jih lahko ponudi dvoransko prvenstvo. Na voljo so 4 krožne atletske steze v dolžini 200 m, 8 stez za šprint 60 m in ovire 60 m, skakališče za daljino, troskok in skok s palico, skok v višino, suvanje krogle. Tako kot v ostalih pokritih atletskih dvoranah z 200-metrsko krožno progo so zagotovljene vse dvoranske atletske discipline.

Razvoj velodromskega kolesarjenja pa zahteva tudi primerno tehnično opremljenost. Tako si dandanes profesionalni kolesarji ne predstavljajo več treningov brez tako imenovanih koles za dajanje tempa. Donirano električno kolo predstavlja za Olimpijski center Novo mesto izredno pridobitev. Gre za baterijsko kolo na električni pogon, ki je edino primerno kolo za dajanje tema kolesarjem v zaprtem prostoru. Poleg tega, da ne povzroča emisij, je električno kolo tiho, kar predstavlja dodatno prednost tako za tekmovalce kot gledalce. Električno kolo je nepogrešljivi element kolesarskih tekem v disciplini keirin, ki izvira z Japonskega, kjer velja za nacionalni šport. Nastopa šest kolesarjev, ki prvih šest krogov vozijo za motorjem, ki počasi pospešuje in dviguje tempo. Tekmovalci v teh krogih menjajo položaje

in si skušajo zagotoviti čim boljše izhodišče za zadnja dva kroga. Na začetku predzadnjega kroga se motor umakne in dirka se začne zares. Zmagovalec je tisti, ki v visokem šprintu prvi zapelje čez ciljno črto. Na Japonskem so tekmovalci v keirinu veliki zvezdniki, imajo tudi stave kot na konjskih dirkah.

V Olimpijskem centru smo v zaključni fazi pridobivanja dokumentacije, na osnovi katere bomo zaposili za izdajo homologacije steze za izredno visoko UCI kategorijo 2, kar pomeni, da se bodo v Olimpijskem centru Novo mesto lahko odvijala kolesarska tekmovanja na najvišjih ravneh, razen Olimpijskih iger in Svetovnega članskega prvenstva. Poleg rednih atletskih in kolesarskih treningov, ki potekajo vse dni v tednu, smo v januarju prvič izpeljali atletske troboj, ki je združeval atletske reprezentante Slovenije, Hrvaške in Srbije. Prav tako smo v januarju izpeljali atletske miting ter državno prvenstvo za pionirje in pionirke.

Februar 2020 je bil za OC NM prihodkovno rekorden mesec. S tekmami imamo zasedenih prav vseh 5 februarskih vikendov. Za nami so različna atletska državna tekmovanja za mlajše in starejše mladince, 2 atletska mitinga, Prvenstvo Slovenije za veterane, pred nami je še dvodnevno Prvenstvo Slovenije za člane in članice, na prestopno soboto pa smo v Centru v sodelovanju s Kolesarsko zvezo Slovenije gostili domače kolesarje in kolesarke v različnih kategorijah. V Centru bo od 8. do 11. oktobra letošnjega leta potekalo Svetovno karatejsko prvenstvo v organizaciji domačega Karate kluba Novo mesto. Do takrat je predvidena ureditev garderob in sanitarij.

Z odličnim sodelovanjem z domačimi klubi, zlasti s Kolesarskim klubom Adria Mobil, z Atletskim klubom Krka Novo mesto, s Triatlon klubom Novo mesto, prav tako pa tudi sodelovanje s Slovensko atletsko in kolesarsko zvezo, v Zavodu Novo mesto pridobivamo nove povezave za nadaljnje vstopanje s ponudbo na tuje klube in zveze. Evropskim atletskim nacionalnim zvezam kot tudi evropskim članicam velike kolesarke UCI organizacije smo predstavili ponudbo Olimpijskega centra z možnostjo izvedbe športnih priprav kot tudi namestitve v Novem mestu.

V prihodnje ostaja glavna naloga Olimpijskega centra povečevanje zasedenosti tako kolesarske kot tudi atletske steze s strani profesionalnih športnikov, želimo pa povečati tudi obisk rekreativnih športnikov, zato smo v z začetku letošnjega leta pričeli z rekreativno uro za kolesarje, ki jo bomo v jesenski sezoni nadgradili z dodatnimi termini ter z možnostjo nakupa mesečnih ali sezonskih vstopnic.

Mateja Grobler, Olimpijski center Novo mesto

OC NM

ŠPORTNIK LETA 2019

Na prireditvi Športnik leta 2019, ki je tokrat ponovno potekala v Kulturnem centru Janeza Trdine, je bila za najboljšo športnico razglašena namiznoteniška igralka Aleksandra Vovk, teniška igralka Živa Falkner je drugouvrščena športnica v novomeški občini in Erin Novak tretjevrščena. Najboljši športnik je postal igralec namiznega tenisa Darko Jorgič, na drugo in tretje mesto pa sta se uvrstila Marko Kump in Tilen Ovniček. Najuspešnejši klub v novomeški občini je Ženski rokometni klub Krka.

To je bila že tradicionalna 34. prireditev »Športnik leta« v Mestni občini Novo mesto. Namen prireditve je predstavitev in popularizacija športa, športnikov in športnih delavcev ter na ta način zahvala za vloženo delo v šport. Podelili smo veliko priznanj, in sicer 51 županovih priznanj športnikom in športnicam za osvojitve naslova državnih prvakov ali za nastop v reprezentanci Slovenije, Bloudkova priznanja zaslužnim športnim delavcem za večletno aktivno delo v športu. Zlato značko za življenjsko delo sta prejela Matjaž Cerkovnik in Vitoslav Gabrič. Podelili smo tudi priznanja za dosežke na delavskih športnih igrah ter seveda najprestižnejša priznanja – priznanja za športnika leta 2019. Prireditve so popestrili plesni skupini Terpsihora in Hip hop mame, glasbene umetnice Nina Pečar, Lita in Irena Yebuah ter komorna skupina Glasbene šole Marjana Kozine. Prireditve je povezovala Anja Hlača Ferjančič.

Miran Jerman, področni svetovalec za šport

Boštjan Pucelj

PREMIERA OPERE JULIJA

V produkciji Zavoda Novo mesto je bilo 18. februarja 2020 premierno uprizorjeno novo slovensko operno delo JULIJA, opera večne ljubezni. Veliko operno delo, soavtorjev libretista ddr. Igorja Grdine in skladatelja Aleša Makovca, v ospredje postavlja novomeško Primičevo Julijo. Pomembno režijsko in scenografsko vlogo je odlično odigral mednarodno uveljavljeni režiser Rocc. V premiernem tednu je na novo oblikovan umetniški ansambel predstavo izvedel osemkrat pred polno Trdinovo dvorano v Kulturnem centru Janeza Trdine. Predstave si je skupaj ogledalo 2600 obiskovalcev. Posebej zanimivo je dejstvo, da so si predstave ogledali obiskovalci iz praktično celotne

Slovenije. Zanimanje za ogled je še veliko, zato bodo sledile ponovitve, ki bodo sproti objavljene.

Obisk groba Julije Primic

Natanko na dan premiere ob 11. uri je bil izveden obisk Julijinega groba na pokopališču v Šmihelu. Za osnovno ureditev groba in novo zasaditev je poskrbela Komunala Novo mesto. Posebno okrasitev v obliki Julijine skulpture in svečnika sta priskrbeli Jožica in Rudi Škof, ki sta tudi začetnika same ideje za nastanek opere Julija. Obeležja so se s strani Zavoda Novo mesto udeležili še v. d. direktorice zavoda mag. Dolores Kores, skladatelj Aleš Makovac in avtorica celostne grafične podobe opere Sandra Hrovat. Prešernove pesmi je izvedel pesnik Smiljan Trobiš. Skladatelj Makovac je prestavil napise na nagrobniku. Sledili so še posamezni nagovori navzočih in prižig svečk. Poskrbljeno je bilo, da je bil prav v času premiere, ko je Julija Primic veličastno zaživela v domači produkciji na odru Kulturnega centra Janeza Trdine, njen grob urejen in osvetljen z živim ognjem.

Novomeška pomlad

V krogu Zavoda Novo mesto, katerega umetniško življenje je vezano pretežno na Kulturni center Janeza Trdine, se oblikuje nov krog ustvarjalcev, ki snujejo vizijo dolenskega preporeda. V luči stote obletnice novomeške pomladi opozarjamo, da je kulturno-umetnostna pomlad Novega mesta prepotrebna tudi danes. Zato jo obujamo s svežo avtorsko produkcijo, ki v Novo mesto privablja številne ljubitelje umetnosti iz Slovenije in zamejstva.

Premiera opere Julija Boštjan Pucelj

KATASTER MESTNIH DREVES – OSNOVA ZA DOBRO GOSPODARJENJE Z MESTNIMI DREVESI

Drevesa so pomemben element urbanih okolij. Znanstvene raziskave so dokazale, da drevesa pomembno prispevajo h kvaliteti življenja v mestih. Ugodno vplivajo na mestno mikroklimo, saj prestrezajo sončno sevanje in s tem zmanjšujejo segrevanje tal in zraka. Povečujejo zračno vlažnost, zmanjšujejo hitrost vetra in ga preusmerjajo. Prestrezajo prašne delce in strupene spojine v zraku in tako zmanjšujejo zračno onesnaženje. Sproščajo kisik in absorbirajo ogljikov dioksid, dušijo hrup. Vse to pozitivno vpliva na fizično počutje prebivalcev, nezanemarljivi pa so tudi vplivi dreves na naše psihično počutje s svojo prezenco in estetskimi učinki. Nenazadnje prisotnost dreves povečuje vrednost nepremičnin in sosesk. Načrtno sajenje dreves in njihovo kvalitetno vzdrževanje je med drugim zagotovo najpomembnejši predvsem pa najcenejši ukrep prilagajanja Novega mesta na vedno bolj občutne podnebne spremembe.

Rastni pogoji v mestih so za drevesa večinoma veliko zahtevnejši od pogojev na njihovih naravnih rastiščih. Da bi drevesa v mestu izpolnjevala čim več prej omenjenih funkcij, je potrebno

izbrati okolju primerne drevesne vrste, za sadnjo kupiti dovolj velike in vitalne sadike, načrtovati in pripraviti primeren rastni prostor ter zagotoviti strokovno in redno nego. Drevesa kot element mestnega okolja morajo biti vključena v načrtovanje od začetka, ne pa da pridejo na vrsto na koncu po principu »tukaj je še nekaj prostora, dodajmo še drevo ...«.

Bolj kot s sajenjem se v Novem mestu srečujemo z že obstoječimi zasaditvami, starimi tri ali več desetletij, ki so bile v preteklosti večinoma slabo vzdrževane ali pa je bilo njihovo rastišče uničeno s kasnejšimi gradbenimi posegi. Odsotna je bila predvsem intenzivna nega dreves v prvih letih po zasaditvi, kasneje pa so se izvajali intervencijski posegi, ko so drevesa prerasla pričakovane dimenzije. Tako imamo v Novem mestu, na žalost, opraviti z veliko odraslimi pohabljenimi drevesi, pri katerih z nobenimi ukrepi ne moremo več zagotoviti ugodnega stanja. Lep primer so kostanji Kettejevega drevoreda, ki so bili v preteklosti obglavljeni.

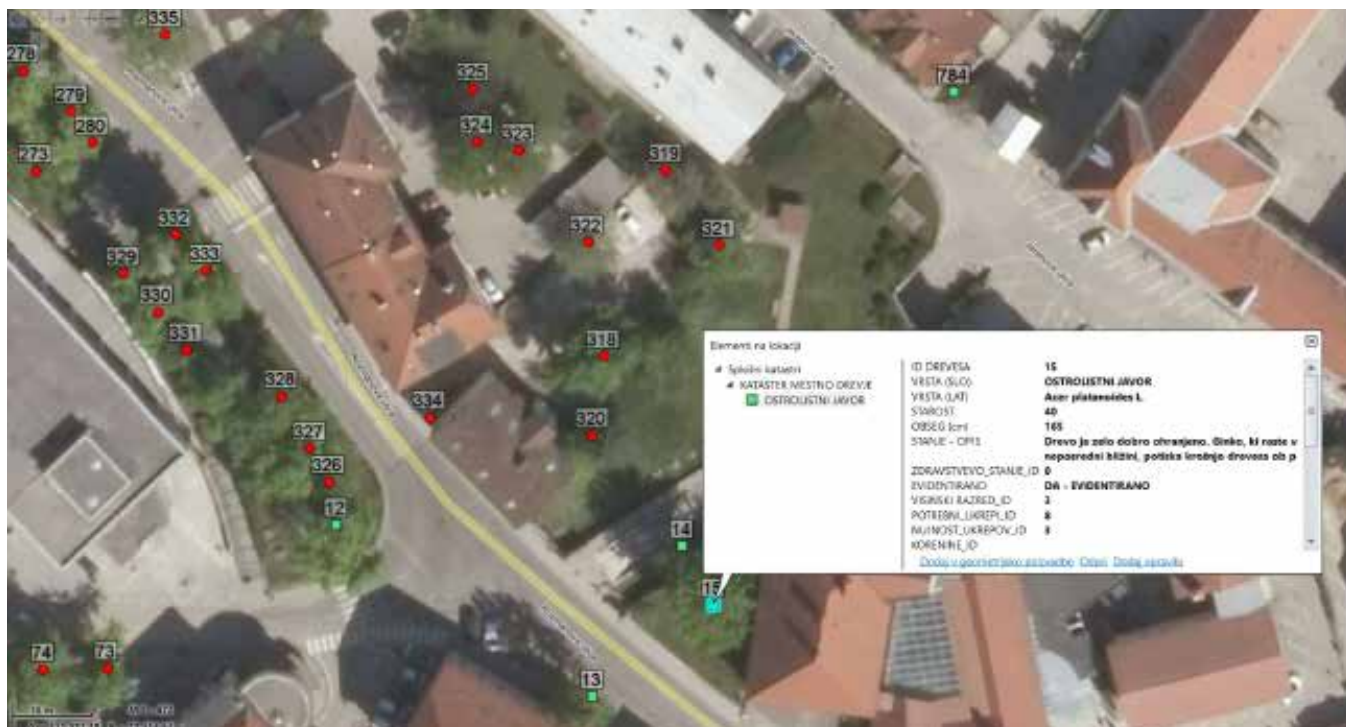
Da bi našim drevesom ohranjali ali celo izboljšali zdravstveno stanje, vitalnost in odpornost ter posledično podaljšali njihovo življenjsko dobo, povečali estetski učinek in izboljšali varnost v mestu, moramo z njimi gospodariti načrtno in strokovno. Izhodišče za gospodarjenje z mestnimi drevesi je zanesljiv kataster dreves. Z njim dobimo pregled lokacije in stanja dreves v mestu,

ZAVEDANJE O POMENU MESTNIH DREVES V NOVEM MESTU SE ZADNJA LETA MOČNO KREPI

na osnovi katerega se planira vsakoletno vzdrževanje le-teh. Zavedanje o pomenu mestnih dreves v Novem mestu se zadnja leta močno krepi. Zelo razveseljuje, da je Mestna občina

Novo mesto resno pristopila h katastru mestnih dreves. Natančen popis vseh dreves na zemljiščih v lasti MONM se je začel konec lanskega leta. Preizkušena sta bila metodologija zajema podatkov in njihov vnos v kataster. Stanje dreves se najlažje ocenjuje na olistanih drevesih, zato bo glavčina dela opravljena v rastni sezoni.

Zdrava, varna in lepa mestna drevesa so najboljšo zagotovilo, da bo kvaliteta bivanja naših zanamcev odlična.

SISTEM IZPOSOJE KOLES GONM VEDNO BOLJ POMEMBEN DEL NAŠE TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Z mesecem marcem bo v Novem mestu znova zaživel sistem izposoje koles GONM, ki se je lansko leto razširil na 15 postaj, razpršenih po večjem delu Novega mesta, tako da je sedaj uporabnikom na voljo že 75 koles, 30 navadnih in 45 na električni pogon. Zadnja postaja, ki je bila dodana sistemu novembra 2019, stoji v neposredni bližini Adrie Mobil.

V letošnjem letu uvajamo novost celoletnega delovanja sistema, kar pomeni, da jeseni oziroma pozimi predvidoma sistema ne bomo zapirali ob prvem poslabšanju vremena, ampak bo ta deloval celo leto, v hladnejših mesecih pa bodo na voljo uporabnikom navadna kolesa, saj nizke temperature negativno vplivajo na delovanje baterij električnih koles. Na ta način se prilagajamo milim zimam in povečanemu interesu za uporabo koles tudi pozno jeseni in pozimi, ko vremenske razmere to dopuščajo.

Paketi za uporabnike sistema ostajajo enaki, celoletna uporabnina znaša 25 evrov, mesečni paket pa je na voljo za 5 evrov. Izposoje koles bomo s posebnim »turističnim paketom« omogočili tudi obiskovalcem Novega mesta. Uporabnikom se bo sistem poskušal približati tudi z vpeljavo aplikacije za pametne telefone, ki bo med drugim omogočala pregled zasedenosti posameznih postaj. Ob tem skrbno analiziramo vse pripombe in sugestije uporabnikov koles, saj želimo, da se uporaba sistema v letošnjem letu še bistveno poveča, ob tem pa tudi zadovoljstvo z delovanjem sistema in razpoložljivostjo koles.

Podatki o uporabi sistema izposoje koles GONM za leto 2019 so bili izjemno zanimivi za načrtovanje nadaljnega razvoja mreže postaj. V juliju 2019, ko se je sistem razširil na 14 postaj, smo namreč zabeležili skokovit porast uporabe, kar lahko pripišemo tudi uvedbi električnih koles, ki so bila za marsikoga razlog, da je preizkusil takšno obliko trajnostne mobilnosti. Pri tem velja znova opozorilo, da je potrebno za vklop električnega motorja takšnega kolesa

NOVOST CELOLETNEGA DELOVANJA SISTEMA

Peter Žunič Fabjančič

Več informacij o delovanju sistema izposoje koles GONM
na spletni strani www.gonm.si.

Registracijo za sistem GONM opravite v Turistično informacijskem centru –
TIC Novo mesto, na Glavnem trgu 11.

pred vožnjo pritisniti gumb za vklop, ki ga najdete na levi strani okvirja kolesa. Šele takrat vam bo pogon kolesa pomagal pri vrtenju pedalov.

Podatki o uporabi postaj sistema GONM sicer kažejo, da najintenzivnejšo uporabo beležijo postaje, ki so v bližini gosto poseljenih delov mesta, ter tiste, ki so v samem mestnem središču. Najpogosteje je bila uporabljena postaja na Glavnem trgu, na drugem in tretjem mestu sta postaji Šolski center Novo mesto in Novi trg, zelo obiskani sta tudi postaji Drska in Ulica Slavka Gruma. Kot zanimivost dodajmo, da sta najpopularnejša dneva za uporabo koles GONM torek in četrtek. Uporabniki kolesa v veliki večini primerov uporabljajo zjutraj za pot v

službo in popoldne za odhod domov, kar je dokaz, da kolesa izpolnjujejo ravno tisti namen, za katerega smo jih ponudili našim občankam in občanom. Z vsako vožnjo namreč prispevamo majhen, a pomemben delež k razbremenitvi našega prometnega sistema, boljšemu stanju zraka ter ob tem naredimo nekaj tudi za lastno dobro počutje.

Načrtovana je tudi nadaljnja širitev postaj na tistih področjih Novega mesta, ki predstavljajo sive lise v pokritosti urbanega območja, vendar je njihova postavitve odvisna od pridobitve sofinancerskih sredstev na različnih razpisih. Ravno tako še vedno velja povabilo gospodarskim družbam in organizacijam, ki lahko s sponzoriranjem sistema omogočijo postavitve postaje sistema GONM v njihovi neposredni bližini.

SOBOTNI DOPOLDNEVI V STAREM MESTNEM JEDRU

Pomladni meseci so vedno naklonjeni novim začetkom. Navdajajo nas s pozitivizmom, energijo in barvitostjo življenja. Kako tudi ne, ko vse brsti, božajo nas topli sončni žarki in so dnevi res čarobni, težko čakamo konec tedna, trenutke, preživete z najdražjimi.

Ta pomlad bo v naše mestno jedro prinesla živahnost s pestrim programom za vse generacije. Sobotni program bo potekal med 9. in 13. uro pri Rotovžu v sodelovanju z vsemi, ki si prizadevajo ohranjati izročilo naših prednikov, ohranjajo lokalne običaje in kulturno dediščino, pridelujejo kakovostne lokalne kmetijske pridelke, zdravo hrano in skrbijo za zdravo razvijanje naših brbončic. V sodelovanju z različnimi nevladnimi organizacijami – društvi, zavodi, zvezami, šolami in vrtci bo vsakdo našel delček zase.

Vsak dan se v oglasih velikih trgovcev z »odebeljenimi« črkami iskrijo krilatice, ki naj bi predstavljale kakovost: lokalno, lokalna kakovost, domače, slovensko. Vsi se zavedamo dvomljivosti lokalnega porekla na policah korporacij (ki je bila na žalost že večkrat dokazana in je realna).

Naša odločitev za nakup kakovostnejšega lokalnega izdelka z nespornim poreklom je podpora slovenskim pridelovalcem in izdelovalcem, ki v boju z velikimi korporacijami ne morejo biti cenovno konkurenčni, so pa njihovi pridelki in izdelki po

kakovosti neprimerljivo boljši. Poleg tega je njihova bitka brez naše podpore (v obliki nakupa) težka.

Želimo si, da bi v okviru naših sobot zaživela »Dolenjska košarica«. Širom po Sloveniji so poznani Zelene zabojčke in podobni projekti. (Najboljši sosed je včasih tedensko predstavljal svojo košarico živil.) Ker je naše dolenjsko okolje poznano po svoji pestrosti in rodnosti, smo se mi odločili za čisto našo, »Dolenjsko košarico«, ki bo vključila vse osnovne lokalne dobrote (kruh, mlečni izdelki, sadje, zelenjava, ščepec kulture in veliko dobre volje za zdravje).

KAJ VSE SE SKRIVA V »DOLENJSKI KOŠARICI?«

Naše sobote bodo možnost za vaše redno oskrbovanje z res kakovostno lokalno ponudbo, prepleteno s tematskimi poudarki, sodelovanjem lokalnih društev in zanimivim programom za vse generacije, od najmlajših do starejših.

Združimo prijetno s koristnim, sprostim se, poveselimo, pokramljammo in pokažimo, da nam je mar, da cenimo delo naših domačih ljudi, njihovo vztrajnost, trud in ljubezen, s katero ustvarjajo prefinjene izdelke in dobrote.

Drage meščanke in meščani, toplo vabljeni, da v pomladne radosti stopimo skupaj. Pozdrav pomladi v mestnem središču je naše pomladansko darilo vam. Pričakujemo vas 28. marca 2020 ob 9. uri.

NOVEMU MESTU SE JUNIJA OBETA PRAZNIK GORSKEGA KOLESARSTVA

»Kjer je volja, tam je pot,« je oguljena fraza, a novomeški ljubitelji gorskega kolesarstva smo jo vzeli dobesedno in prišli do poti, na katerih bomo letos junija gostili pravi praznik gorskega kolesarstva. Osrednji dogodek bo premierna izvedba dirke serije SloEnduro na Gorjancih, načrtujemo mestni prolog, kakšno vragolijo pa bomo ušpčili tudi na tradicionalnih Skokih v Krko.

KAKO SE JE VSE SKUPAJ ZAČELO?

Najprej se nekaj zanesenjakov s kolesi, ki se z današnjimi nikakor ne dajo primerjati, začne redno odpravljati po planinskih poteh Gorjancev in okoliških gričev. Mir gozdov, zavite poti, nekaj adrenalina in popolnoma druga tehnika vožnje so zelo vabljive komponente »off road« kolesarstva, ki danes privabljajo vedno več mladih in tudi nekoliko starejših.

Prvo društvo na Dolenjskem, ki se je ukvarjalo izključno z gorskim kolesarstvom, je Pankkura iz Dolenjskih Toplic. Fantje so se udeleževali dirk v spustu in v okolici Soteske tudi sami pričeli kopati »triale« - kolesarske poti, ki so jih potrebovali za svoj specifičen način vožnje. Z leti je gorsko kolesarstvo postajalo vedno bolj množično. Pankkuri smo se pridružili Kolesarsko društvo Bajka in Zverinice iz Novega mesta, obe društvi namreč združujeta predvsem gorske kolesarje. Pojavila so se tudi prva negodovanja pohodnikov, saj smo se vsi vozili le po planinskih poteh, seveda ilegalno. Problem legalnih poti za gorske kolesarje je v Sloveniji še vedno nerazrešen, zato večina kolesarjev še vedno ostaja v ilegali. Vozi se po planinskih ali »na črno« izgrajenih poteh, s tem pa kolesarji ostajamo prepuščeni na milost in nemilost inšpektorjev.

GORSKO KOLESARSTVO NA DOLENJSKEM GRE NAPREJ

Pa vendar se kljub slovenski zakonodaji, ki prepoveduje vožnjo s kolesi v naravnem okolju, da pridobiti dovoljenja za izgradnjo kolesarskih poti in poligonov, le dovolj trmast in nekoliko iznajdljiv moraš biti. Kolesarsko društvo Bajka tako uspešno organizira gorsko kolesarki maraton Bajkafest, društvo Zverinice pa se je lotilo izgradnje spretnostnega poligona – »skill parka«,

ki so ga s podporo Krajevne skupnosti Regrča vas in Mestne občine Novo mesto izgradili v gozdičku ob podrti cerkvi na robu mesta. Park privablja vedno več gorskih kolesarjev, ki se urijo na postavljenih ovirah in tako pridobivajo potrebno znanje za resne podvige. Zverinice organizirajo delavnice, šolo gorskega kolesarjenja za začetnike in napredne kolesarje ter tedenska druženja na kolesu pod vodstvom gorsko kolesarskih vodnikov. Skill park je še en odličen primer zgledega sodelovanja med gorskimi kolesarji, krajevno skupnostjo, Zavodom za gozdove in Mestno občino Novo mesto, ki tovrstno dejavnost podpira in omogoča nadaljnji razvoj te športne panoge.

Vendar pa spretnostni park ni bil dovolj. V društvu Zverinice smo se lotili izgradnje poti na Gorjancih, ki so veliko bolj obiskani kot pa lokalni poligon. Zagrizli smo v kisló jabolko pridobivanja soglasij in dovoljenj. Z izdatno pomočjo Krajevne skupnosti Gabrje smo pridobili dovoljenja lastnikov, lokalne skupnosti in Zavoda za gozdove Slovenije ter

izgradili dva popolnoma samostojna »trila«. Trdinka in Ciklama potekata ločeno od obstoječih pohodniških poti in se stikata le na delih, ki jih pogojuje teren. Izgradnja je bila upravičena, saj sta obe poti več kot dobro obiskani, čeprav nista najlažji in za vožnjo potrebujete kar nekaj znanja in izkušenj.

LANI PREMIERNA ENDURO DIRKA, LETOS KORAK NAPREJ

Jeseni 2019 smo v društvu, s pomočjo domačinov iz Gabrja in Jugorja, Mestne občine Novo mesto in zvestih podpornikov, organizirali prvo enduro dirko na Dolenjskem. Novo mesto z okolico dodobra pozna kolesarske maratone in cestne kolesarke dirke na najvišjem nivoju, enduro dirka pa je bila nekaj novega, neznanega. Preizkušnja je sestavljena iz transferjev in etap. Transferji so tehnično nezahtevni in omogočajo dostop do posamezne hitrostne etape. Na transferjih se čas ne meri, obstaja pa časovni okvir, v katerem mora tekmovalec priti na štart etape. Etapa je tehnično zahtevnejša,

hitra, zavita in velikokrat tudi strma, zahtevnosti pa svoj del doda tudi štoparica. Na koncu dirke zmaga tisti, ki je bil v seštevku vseh etap najhitrejši. Mogoče vse skupaj daje vtis, da ni tako težko, vendar je tekmovalcev v pogonu tudi 5 ali 6 ur, pri čemer premeta približno 20 ali 30 kilometrov z višinsko razliko okrog 1500 metrov. Obiskovalci so bili navdušeni nad spretnostjo in hitrostjo tekmovalcev, s katero so premagovali etape. Nad novim tekmovalnim prizoriščem so bili navdušeni tudi tekmovalci in to je bilo več kot dovolj, da bo v letošnjem letu Novo mesto gostilo dirko serije SloEnduro.

SloEnduro je slovenska serija dirk v gorskem kolesarstvu v disciplini enduro. Z leti je slovenska serija pridobila dobro ime, tako da se danes dirk udeležujejo tekmovalci iz sosednje Hrvaške, Italije, Avstrije, Češke in Madžarske. Pisana družina kolesarjev ustvari kolesarski praznik, saj je poleg tekmovanja zelo pomembno druženje. SloEnduro ni profesionalna serija, zato je vzdušje izjemno sproščeno in prijateljsko z veliko smeha in zabave. Vreme je drugotnega pomena, zato imajo tekmovalci ob slabem vremenu na cilju vsi enako barvo dresov. In tako je tudi prav.

Se vidimo 27. junija na mestnem prologu od Kapitlja do Loke in 28. junija v Gabrju, ko se bodo kolesarji serije SloEnduro pomerili na zavutih poteh Gorjancev.

> mag. Fredi Bančov, podpredsednik Pohodniškega društva Novo mesto

RUDOLFOVANJE

Mestna občina Novo mesto je leta 2015 v okviru priprav na obeležitev 650-letnice ustanovitve mesta med drugim pozvala javnost k predložitvi projektov, ki bi povečali prepoznavnost Novega mesta, hkrati pa bi se navezovali na čas in prostor, ko je habsburški vojvoda Rudolf IV. s privilegijsko listino podelil Novemu mestu, takrat poimenovanemu Rudolfswerth, mestne pravice.

Pohodniško društvo Novo mesto se je odzvalo s predlogom oz. projektom, v katerem je bila načrtovana ureditev pohodniške poti po meji pomerija

takratnega Rudolfswertha, to je po robu območja naselja, ki ga je z mestnimi pravicami privilegiral Rudolf IV. Ta pohodniška pot, poimenovana Rudolfova pot, meri 38 km in je zastavljena kot tradicionalna, vsakoletna prireditev v času občinskega praznika Novega mesta 7. aprila, pri čemer pohod organiziramo na soboto pred ali po tem datumu.

Vodstvo Mestne občine Novo mesto je projekt takoj podprlo in mu od prvega pohoda v letu 2015 letno za vzdrževanje Rudolfove poti in izvedbo »Rudolfovanja« namenja toliko sredstev,

da lahko Pohodniško društvo Novo mesto kot skrbnik poti in organizator prireditve skupaj z znatnimi lastnimi sredstvi vsako leto zagotovi varno, prijetno in primerno zahtevno pohodniško turo.

Od leta 2015 naprej je Rudolfovanje rastlo in pridobivalo udeležence. Vsako leto imajo pohodniki na izbiro, ali se udeležijo pohoda po celotni trasi, tj. po približno 15 km, ali pa morda le po približno 7 km dolgem delu trase. Pred nekaj leti smo v društvu v okviru odseka za turno kolesarjenje celotno traso Rudolfove poti pripravili še za

kolesarje, ki želijo z gorskimi kolesi prevoziti mejo pomerija Rudolfwertha Rudolfovanje 2020 bo v soboto, 4. aprila; letos bo to že šestič. Na Rudolfovanje, kot je Pohodniško društvo Novo mesto prireditev uradno poimenovalo, povabimo poleg vse zainteresirane javnosti še posebej tudi ostala novomeška pohodniška oz. planinska društva in lokalne zavode. Prireditve se na naše vabilo vsako leto udeleži tudi več planinskih prijateljev iz tujine: Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, celo Bolgarije; pričakujemo jih tudi letos, prvič pa tudi udeležence iz Slovenskega planinskega društva iz Celovca. Rudolfova pot poteka po raznolikem terenu in nudi pohodniku oz. kolesarju lepo priložnost za rekreacijo, gibanje v naravi in spoznavanje domače krajine; je tudi za družino primerna pot. Vseh udeležencev, pohodnikov in kolesarjev skupaj, pričakujemo letos prek 350.

V času prireditve – Rudolfovanja vse skupine pohodnikov vodijo pri Planinski zvezi Slovenije registrirani planinski vodniki Pohodniškega društva Novo mesto, kolesarsko turo pa vodi vodja odseka za turno kolesarjenje društva. Zagotovljena je tudi medicinska pomoč udeležencem. Prireditve popestrimo s kulturno-umetniškimi programom, kar tudi sodi v obeleževanje občinskega praznika. V ta namen občasno sodelujemo s Knjižnico Mirna Jarca Novo mesto, Glasbeno šolo Marjana Kozine Novo mesto, Dolenjskim muzejem Novo mesto, Gimnastičnim društvom Novo mesto, Osnovno šolo Center itd. Ker je Rudolfovanje tudi vsebinsko usklajeno z vsakoletnimi poudarki Mestne občine Novo mesto, se je tovrstni program doslej nanašal na Štukljevo leto in Jantarjevo leto, v letu 2020 pa se navezuje na novomeško pomlad.

Zaključek Rudolfovanja je tradicionalno v Češči vasi, v konjeniškem centru, kjer ob pozdravnem nagovoru predstavnika Mestne občine Novo mesto, sodelujočih zavodov oz. društev, predsednika Pohodniškega društva Novo mesto, gostov prireditve, z glasbo in pogostitvijo nadaljujemo druženje v popoldanskem času.

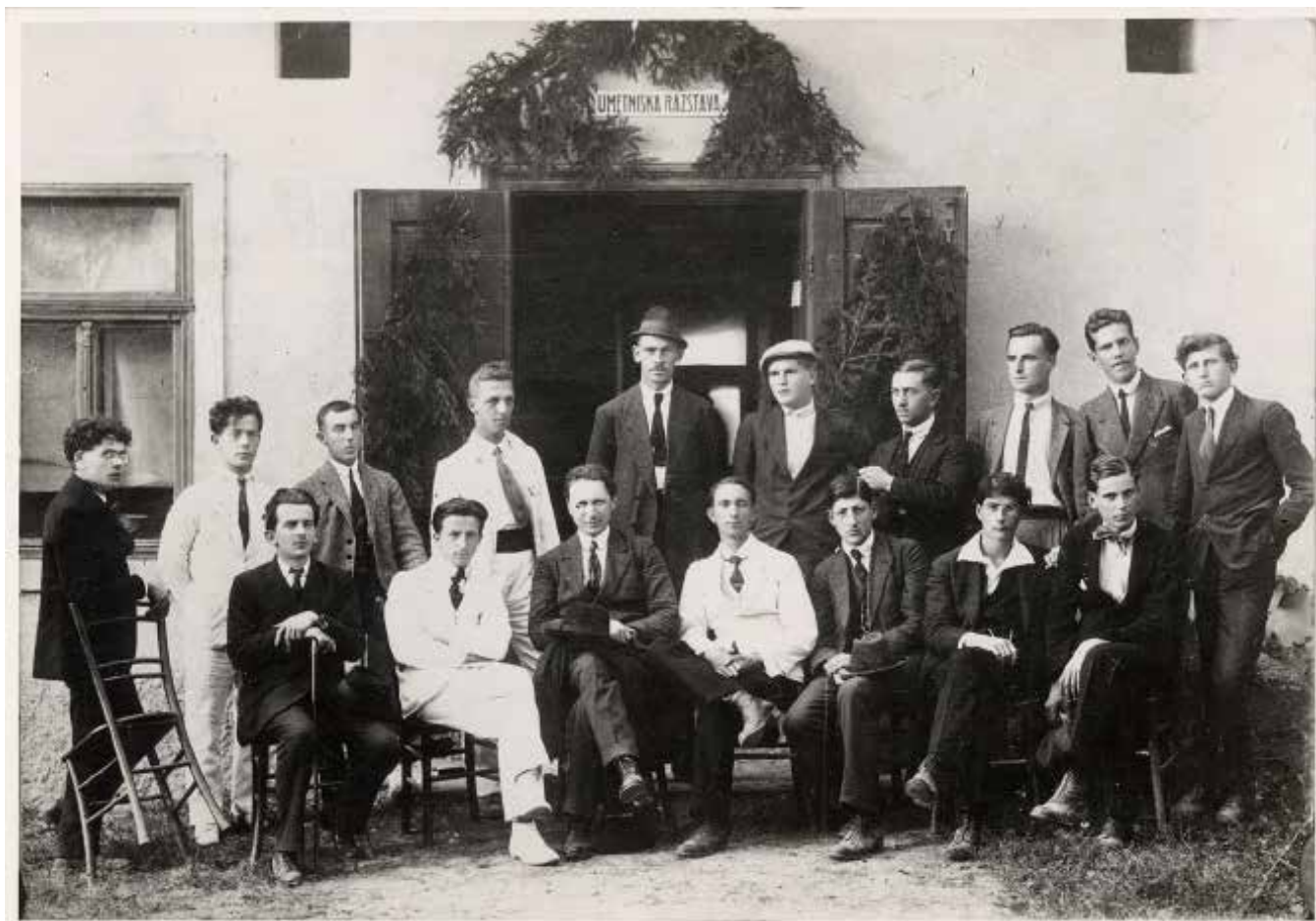

Več informacij o Rudolfovanju 2020 lahko preberete v zloženki na spletni strani našega društva:
<http://www.pd-novomesto.si/images/sampled/ata/PDF/ZloženkaRudolfovanjeSplosenOpis.pdf>

Lepo vabljeni na Rudolfovanje v soboto, 4. aprila 2020!

TEMATSKO LETO: 100 LET OD KULTURNO-UMETNIŠKE MANIFESTACIJE NOVOMEŠKA POMLAD

Gvido Dolenc, 1920, hrani Knjižnica Mirana Jarca.

26. septembra 2020 bo minilo natanko 100 let od 1. pokrajinske umetniške razstave v Novem mestu, ki je potekala v Windischerjevem salonu v Kandiji pod pokroviteljstvom slikarja Riharda Jakopiča. Na razstavi so bile na ogled slike Božidarja Jakca, Marjana Mušiča, Franceta Zupana, Ivana Čarga, Jožeta Cvelbarja, Zdenka Skalickyja, Franja Ančika, Borisa Grada in Ferda Avsca, svojo sliko Pod oknom pa je razstavil tudi Rihard Jakopič. Poleg preporeda slovenske umetnosti je bila želja organizatorjev približati umetnost preprostemu ljudstvu in hkrati poudariti novomeški umetnostni preporek kot odraz sočasnih vrenj v družbi. Odrptje sta istega dne spremljala koncert Marija Kogoja na gradu Kamen ter literarni večer Mirana Jarca in Antona Podbevška v Narodnem domu. Razstavi je sledilo še več dogodkov in ponovitev razstave v Ljubljani. To kulturno-umetniško manifestacijo, ki je razburkala slovenski kulturni prostor in postavila temelje slovenski avantgardni umetnosti, je leta 1974 arhitekt in eden vidnejših akterjev gibanja Marjan Mušič v svoji knjigi poimenoval novomeška pomlad. V knjigi z naslovom Novomeška pomlad je zapisal tudi besede pokrovitelja razstave Riharda Jakopiča iz pisma Antonu Podbevšku:

»Dolgo je že klilo v mladih srcih na skrivaj hrepenenje po življenju, po razodevanju, po besedi. Na tihem se je pripravljalo in sililo na dan. Ko je dozorelo, tedaj je z radostnim krikom izbruhnilo in splamtelo v svet.

Dne 26. sept. 1920. je bil v Novem mestu velik praznik. Sorodne duše so se našle in združile. Bili so to mladi umetniki: pisatelji, slikarji, kiparji, glasbeniki. Združili so se, da dajo duška svojemu hrepenenju in da stopijo prvič skupaj na plan. Ljubljana je to početje malo postrani gledala, nekako nezaupljivo. Mi pa, ki sočustvujemo z vsem, kar je živega, smo pohiteli tja, da se ž njimi veselimo.«

(Mušič, 1974, str. 94)

Ob jubileju novomeške pomladi je Mestna občina Novo mesto razglasila tematsko leto 100 let novomeške pomladi, v sklopu katerega se bo zvrstila vrsta dogodkov. Partnerji tematskega leta so Dolenjski muzej, Anton Podbevšek Teater, Zavod Novo mesto, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, ki bo tematsko leto tudi koordinirala, ter druge organizacije, delujoče na področju Mestne občine Novo mesto. Imenovan je bil organizacijski odbor, sestavljen iz predstavnikov partnerjev v projektu, ki bo sooblikoval programske vsebine tematskega leta, koordiniral vsebine in časovnico dogodkov ter pripravil načrt oglaševanja.

Poudarek tematskega leta bo na predstavitvi sodobnih interpretacij avantgardne umetnosti, katerih temelje so postavili akterji novomeške pomladi. Kot je zapisano v programsko-strateški izjavi, bo tematsko leto Novomeščane spodbujalo k razmišljanju, naj ne bo »novomeška pomlad le vir upravičenega lokalpatriotizma in podstat novomeške identitete skozi ustanove, ki nosijo imena akterjev novomeške pomladi (Anton Podbevšek Teater, Knjižnica Mirana Jarca, Jakčev dom), ampak predvsem navdih, da je z izkušnjo nekdanjega pomladnega prebujenja že jutri Novo mesto lahko gospodarski, kulturni in družbeni generator Slovenije prihodnosti«.

Ob tematskem letu bo vzpostavljena kulturna značka Novega mesta, ki bo simbolno povezovala in nagrajevala obiskovanje novomeških kulturnih institucij. Pročelje novomeške knjižnice

bo vizualno obarvano s svetlobno inštalacijo, nekatere prazne izložbe v mestnem središču pa bodo dobile novo podobo s priložnostnimi razstavami. Izšla bo dvojna številka revije Rast, posvečena novomeški pomladi, pred knjižnico pa bo ob 120. obletnici rojstva Mirana Jarca odprta razstava o pesniku in akterju novomeške pomladi, po katerem knjižnica nosi ime. V novomeški knjižnici bodo sicer z novomeško pomladjo obarvani četrtki, v ta namen pa bodo vsak tretji četrtek v mesecu pripravili tudi cikel pogovornih večerov, poimenovanih Novomeška podmlad, kjer bodo skupaj z že uveljavljenimi posamezniki predstavljali mlade in drzne ustvarjalce z različnih področij umetnosti. Priprava osrednje prireditve ob tematskem letu je bila zaupana Anton Podbevšek Teatru,

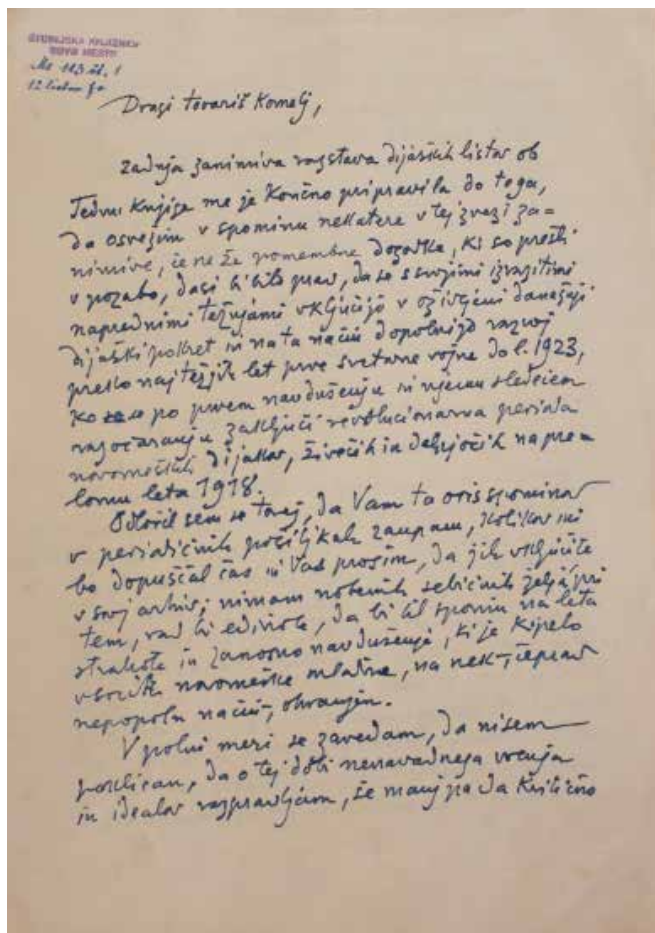
Dolenjski muzej pa bo ob tej priložnosti pripravil dve razstavi, in sicer poskus retrospektive 1. pokrajinske umetniške razstave v Novem mestu z naslovom Prva pokrajinska umetniška razstava 100 let pozneje in razstavo, ki bo podrobno predstavila akterje novomeške pomladi.

POUDAREK TEMATSKEGA LETA BO NA PREDSTAVITVI SODOBNIH INTERPRETACIJ AVANTGARDNE UMETNOSTI

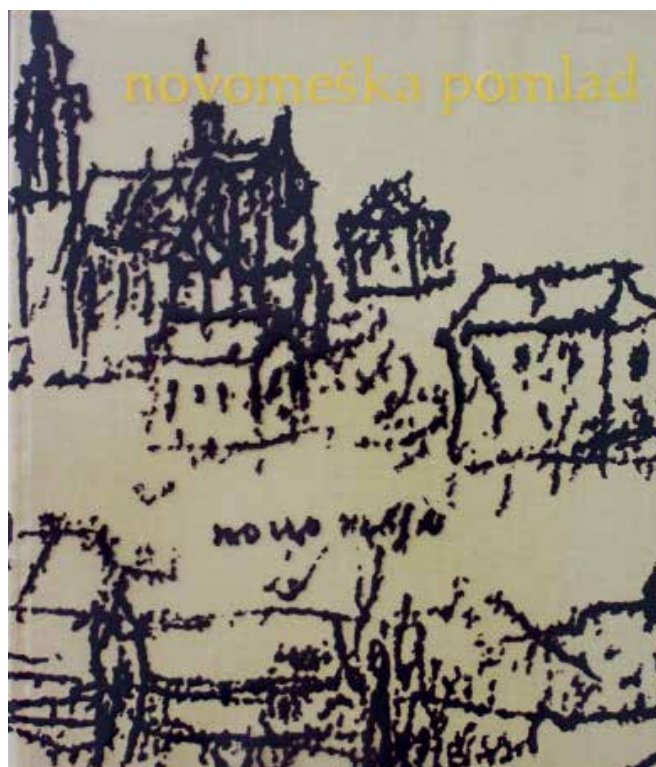
NOVO
MESTO

100
LET
NOVOMEŠKE
POMLADI

Avtor logotipa tematskega leta 100 let novomeške pomladi je Jure Šuln.

Mušičev rokopis njegovih spominov

Naslovnica Mušičeve knjige Novomeška pomlad

KO OSNOVNOŠOLEC NE ZMORE NITI PREVALA NAPREJ

Letni čas vse bolj kliče h gibanju, zato športniki izkoristijo lepše vreme in z njim večje možnosti za rekreacijo na prostem, neaktivnim pa se vse glasneje oglašča slaba vest, saj se zavedajo, kako zelo pomembno je gibanje za naše zdravje in dobro počutje nasploh. V novomeški občini športnih društev in rekreativnih skupin ne manjka, a le redki imajo med svojimi »člani« tako 60 dni stare dojenčke kot 60-letne upokojenke. Zavod Igrivi svet je eden takšnih.

Igrivi svet, zavod za lahkotno gibanje in nežen stik, je pred desetimi leti v Novem mestu odprla Tadeja Bečaj Žnidaršič. Sprva v središču mestnega jedra, od lanskega poletja pa na Pavčkovi ulici 5 (novi stanovanjski bloki v Mrzli dolini) je po načelih pedokinetike »gibalax« že z vsaj tisočimi otroki, starimi tudi le nekaj dni. »V resnici bolj delam z mamo. Njo namreč učim, kako naj najde stik z otrokom, kar je pri tej starosti mogoče le s telesom. Otrok še ne govori, s telesom in jokom pa pokaže vse. Tako da mamo učim razumevanja, kaj ji otrok sporoča, kdaj se telesno odzove tako, da je v krču, in kdaj lahko svoje telo, če ga ona ustrezno nosi, tudi sprosti,« nas takoj popravi, ko ji navržemo, da je ena redkih, ki gibanja, najbolj optimalnega za nadaljnji razvoj, uči že dojenčke.

ZAKAJ ŽE TAKO ZGODAJ?

»Zato, ker lahko otrok sicer povsem napačno postavi svojo mišično in skeletno konstitucijo. Tako zgodnji gibi torej vplivajo tudi na to, kako bo, denimo, otrok kasneje hodil. Lahko pridelava napačne vzorce, ki jih je kasneje v življenju težje spremeniti,« pove in že vstane z lutko, ki jo uporablja na skupinskih ali individualnih urah pedokinetike za dojenčke, da bi pokazala razliko med napačnim in pravilnim nošenjem otroka. Če ga v prevelikem strahu držimo zgolj naravnost in pokonci, vse gibe pa izvajamo na način, da otrok dejansko postane nepremična »lutka«, namesto da bi se z nami sklonil, prekucnil glavo, s tem razvijal občutek za prostor in gib itd.

Še danes opaža nepravilne vzorce, ko starši dojenčke vse prehitro posedejo ob pomoči blazin, jih učijo hoje na način, da jih za ročice vlečejo navzgor, premalo pozornosti namenijo pomembnemu

razvojnemu času kobacanja ... In se potem, ko ne gre vse gladko, k njej obrnejo po pomoč. »Starši dojenčkov prihajajo, ker so slišali ali kaj prebrali o pedokinetiki in so se pripravljene učiti. Starši starejših otrok pa se na nas obrnejo, ko opazijo, da lahko denimo 6-letnica stopnice premaga le eno po eno. Ali pa ko 8-letnico že tako zagrabijo v križu, da jo morajo odnesti iz avtomobila. Ko osnovnošolec nikakor ne zmore prevala naprej ali nazaj ...«

VEČLETNI ŠTUDIJ DOMA IN NA TUJEM

Sogovornica je poleg študija pedokinetike opravila še Feldenkrais študij na Dunaju, pa tudi izobraževanje Jeremy Krauss Approach v Nemčiji, namenjen otrokom s posebnimi potrebami. »Cerebralna paraliza, kakšne druge genske motnje ... Priznam, da me

diagnoza ne zanima toliko kot to, česa je telo takšnega otroka sposobno in kako ga razvijati. Tu so rezultati neverjetni. Telo enega od fantov, ki k meni hodijo že tri leta, ne proizvaja kolagena in ima posledično zelo mobilne sklepe. To se z razvojem izboljšuje, imajo pa takšni otroci precejšnje težave že s hojo. No, v tem primeru je bila mamica nad napredkom in našim delom tako navdušena, da sedaj sama obiskuje študij pedokinetike in bi program rada izvajala v Posavju.«

Kot omenjeno pa del Igrivega sveta niso le najmlajši, ampak tudi odrasli, ki jim zavod v Novem mestu nudi vadbo po metodi Feldenkrais. »Če poenostavim, nas ta uči lastno telo uporabljati čim bolj funkcionalno, ko hodimo, pomivamo posodo, vozimo ... Da stvari delamo zavestno in lastno telo čutimo na način, da to dela čim bolj funkcionalno. Če nam

»Pleza lahko vsak, otroci in odrasli, tudi ljudje s posebnimi potrebami. Če le ni prevelikega strahu pred višino,« v smehu doda vodja Zavoda Igrivi svet, ki opaža, kako vse bolj priljubljen je ta šport in kako polni so plezalni centri po državi. Njena želja je, da bi tudi Novo mesto dobilo kakšnega.

uspe, se lahko poslovimo od vsem znanih bolečin v križu, ramenih, vratu ...»

PLEZAMO LAHKO VSI

A tu se Tadejine ambicije, povezane z zdravim načinom gibanja, ne ustavijo. Ko se je navdušila nad športnim plezanjem, opazila vse večjo popularnost tega športa po državi, se povezala s trenerji, kot je denimo Lan Zupančič iz Plezalnega društva Prava smer, je v domači Mirni Peči nedavno zagnala še urice plezanja. »Zamislili smo si eno otroško skupino, pa nemudoma napolnili dve. Prihajajo večinoma iz Novega mesta, seveda tudi odrasli,« oriše začetke, ki so med drugim zajemali tudi ureditev obstoječe plezalne stene.

A to je tema za poseben članek, saj že iščejo partnerje, s katerimi bi ustrezno steno za rekreativno in resnejše plezanje s skupnimi moči postavili še v Novem mestu.

Boštjan Pucelj

Tadeja Bečaj Žnidaršič med skupinsko gibalnico za dojenčke še v središču mesta. Od lanskega poletja jih najdete na Pavčkovi ulici 5. Sicer pa je v desetih letih v optimalne gibe usmerjala že več tisoč otrok.

Zavod Igrivi svet poleg razvoja in promocije gibanja skozi pedokinetiko, metodo Feldenkrais in plezanje vodi tudi klepetalnice za starše in nudi psihoterapevtsko pomoč, za kar skrbi dr. Petja Kovačevič.

Več na www.igrivisvet.si.

arhiv Zavoda Igrivi svet

Plezalno steno v mirnopeški šoli so v sodelovanju z občino, Plezalnim društvom Prava smer in Plezalnim klubom Novo mesto prenovili, jo dodatno opremili, označili več smeri, težavnosti ipd. »Naša želja je, da se to še spreminja, saj tako ostane zanimiva za plezalce, ki že sedaj prihajajo od vsepovsod,« je dodala sogovornica.

Pozabljena polovica Novega mesta ZAŽIVELA JE NOVA SPREHAJALNA POT

Ali veste, kdo je bila prva kirurginja v Sloveniji, kdo je bila prva učiteljica na novomeški gimnaziji, kdo je bila ženska, ki je odigrala pomembno vlogo pri postavljanju temeljev novomeške farmacevtske industrije? Novo mesto je z vrisom v zemljevid kolesarskih in sprehajalnih poti dobilo novo sedem in pol kilometrov dolgo tematsko pešpot »Pozabljena polovica Novega mesta«. Projektna skupina je ob mednarodnem prazniku žena tudi uradno odprla sprehajalno pot, ob kateri naj bi v prihodnosti stala obeležja, posvečena ženskam novomeške preteklosti.

Zgodovinska dejstva pričajo o strukturnih ovirah in neenakosti med spoloma, ki so ženskam omejevala zasedanje mest in položajev z družbenim, ekonomskim in s političnim vplivom. Kljub številnim oviram in sistemskim omejitvam so ženske na številnih področjih, kot so umetnost, medicina, glasba, ples, gledališče, literatura, podjetništvo, politika, šolstvo, naravoslovje, šport ipd., prodrle v javno sfero in prispevale k razvoju skupnosti, vendar pri tem pogosto ostale pozabljene. Po zagonu projekta pred tremi leti, odmevni okrogli mizi 'Ali ženske nimajo pravice do spominjanja?' in postavitvi spletne strani so s simbolnim pohodom, ki se je v knjigarni Goga zaključil z literarnim večerom, vnovič opomnile na posameznice, ki so v zgodovini pomembno zaznamovale Novo mesto in tudi Slovenijo, a je njihova vloga do danes ostala spregledana.

Pozabljena polovica Novega mesta želi to krivico popraviti. Ko so člani oz. članice projektne skupine, v kateri so ob podpori Mestne občine Novo mesto moči združili Regijski NVO center – Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (DRPD), Knjigarna in založba

Da so Novomeščani in predvsem Novomeščanke projekt dobro sprejeli, je pokazala tudi množična udeležba na odprtju tematske pešpoti ob dnevu žena.

Goga in društvo Est=etika, kasneje pa še Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine, javnosti prvič predstavile projekt in jo pozvale k sodelovanju, je bil odziv neverjeten.

»Dobili smo več kot sedemdeset predlogov žensk, ki so delovale v obdobju ob koncu 19. stoletja in v prvi polovici 20. stoletja, v nadaljevanju pa je strokovna komisija, v kateri so bili še predstavniki Dolenjskega muzeja, Knjižnice Mirana Jarca, novomeške enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine in druga strokovna javnost, izbrala 13 imen. S temi

začenjamo, a nikakor ne zaključujemo,« je povedala vodja projekta Maja Žunič Fabjančič iz DRPD, tudi vodja Regijskega NVO centra.

Sprehajalna pot poteka po že obstoječih poteh, sestavljajo pa jo trije povezni krogi. Prvi je mestni in vodi po ulicah ter zaledju mestnega jedra. Drugi je vodni in nas popelje po desnem obrežju reke Krke, s katerega se nam odpirajo najslikovitější pogledi na mesto, tretji pa je gozdni in razkriva srednjeveški mestni dostop.

Trasa poti se nahaja tudi na zemljevidu novomeških sprehajalnih poti ter spletni strani projekta (www.pozabljenaolovica-novegamesta.org), kjer lahko med drugim izveste, kdo so bile prim. dr. Marija Masten, Ervina in Zora Ropas, Ilka Vašte, Marica Strnad - Cizerlj, mag. Marta Slapar, sestra Ivana Oblak idr., ki sestavljajo trenutni seznam izbranih žensk.

Otvoritev poti predstavlja vzpostavljane zgodovinskega spomina na zaslužne ženske v javnem prostoru, ki so na različnih področjih sooblikovale lokalno skupnost. Novo mesto je ob tem bogatejše za novo tematsko pešpot, ki bo ob spoznavanju zgodovine obiskovalce popeljala po prijetnih in slikovitih kotičkih Novega mesta.

Tudi zčasno postavitev obeležja Ilki Vašte pred rotovžem so organizatorke dogodka opozorile na pomen projekta Pozabljena polovica Novega mesta. Z leve proti desni: Klavdija Kotar, Maja Žunič Fabjančič, Meta Kocjan, Vesna Kelbl Canavan, Natalija Zanoški in Nataša Jakopin.

NEGO
PECTO

LET
občinskega
praznika

Slavnostna akademija ob občinskem prazniku

torok, 7. april, ob 19. uri
v Kulturnem centru Janeza Tržine

Registrator občinskih občan in
občinski razpisatelj za leto 2019

KAREL

BOŽIDAR

MARJAN M.

MARIJ KOG

LEON ŠTUKELJ

ČARGO ANTON PODBEVJEK EMIL

PIREBER FRAN TRATNIK ANTON PIC

STANKO SCHWEIGER ERIC GEDAUER

MIRAN JARC

JOSIF VIDMAR

BERNOVŠEK

JAKAC

UŠK

OJ

IVAN

Nastop Glasbene skupine Goga
iz Glasbene Hane mesta

Mesto morda praznuje 688 let